Москвагаа мэдээнүүд

У ТАН Л. И. БРЕЖНЕВТЭЙ УУЛЗАБА

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин генеральна секретарь У Тан Советскэ Союзда ерээд байхадаа, июлиин 29-дэ КПСС-эй ЦК-гэй Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй уулзаа.

Хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудал, тэрэ тоодо ООН-ой ажал ябуулгын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Советскэ талаһаа СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн К. В. Новиков хөөрэлдөөнэй үедэ байлсаа.

ООН-ой генеральна секретариин орлогшо А. Е. Нестеренко У Тантай хамта ябалсаа.

Абдель Рахман Аль-Баззаз Н. В. Подгорнытой бараалхаба

Ирагай Республикын премьер-министр, профессор Абдель Рахман Аль-Баззаз Ираһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Мохсин Аль-Хабиб эгшэдэ үдэшүүлэн, июлиин 29-дэ Кремльдэ орожо, СССР-эй Верховно Соведэй президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнытой уулзаа.

Н. В. Подгорный Абдель Рахман Аль-Баззаз хоёрой уулзалгын үедэ хани халуун хөөрэлдөөн болоо.

(ТАСС).

Совет-ирак хэлсээн

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Ирагай Республикын премьер-министр, профессор Абдель Рахман Аль-Баззаз хоёрой хоорондохи хэлсээн июлиин 29-дэ Кремль соо үргэлжэлүүлэгдээ.

Июлиин 28-да болоһон уулзалгын үедэ хаража үзэгдэһэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хэлсээнэй үедэ үргэлжэлүүлэгдээ.

(ТАСС).

Ирагай премьер-министрэй хүндэлэлдэ

Ираһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Мохсин Аль-Хабиб июлиин 29-дэ Ирагай Республикын премьер-министр, профессор Абдель Рахман Аль-Баззазай хүндэлэлдэ зорюулан уулзалга хээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский болон бусад уулзалга дээрэ байлсаа.

Айлшадые амаршалха зуураа, профессор Абдель Рахман Аль-Баззаз совет арадай хүндэлэлдэ зорюулан, ирак-совет хани барилсаанай түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө хүреэл табин хундага үргөө.

А. Н. Косыгин харюугай духада үргэхэдөө, совет арадта зорюулан хани халуун үгэ хэлэһэнэйнь түлөө Ирагай премьер-министрто баясхалан хүргөө.

(ТАСС).

ДҮН БА ЗОРИЛГО

Мэнэ һаяхана манай республикын Верховно Соведэй сесси боложо, «1966 ондо Буряадай АССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһан тухай» асуудал дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ тон ехэ удха шанартай асуудал депутадуудай анхаралда саг соогоо табигдаһаниинь һайшаалтай. Тиимэ хадань энээнние депутадууд эрид хурсаар зүбшэн хэлсээ. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын хахадта хэгдэһэн ажал хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд согсологдоо. Дутуу дунданууд элирүүлэгдэжэ, тэдэниие усадхаха хэмжээнүүд хараалагдаа. Арадайнгаа ажахын али бүхы һалбаринуудые саашадань амжалтатайгаар хүгжөөхэ зорилгонууд тодорхойлогдоо.

Дүнгүүд тухай хэлэхэ болоо һаа, арадаймнай ажахын али бүхы һалбаринуудта — промышленность, транспорт болон барилга дээрэшье, культурна байгуулалтадашье, хүдөө ажахыдашье нилээд амжалтанууд туйлагдаа. Республикын промышленна предприятинууд валовой продукци гаргаха хахад жэлэйнгээ түсэб 102 процент дүүргэээ. Нёдондо жэлэй түрүүшын хахадайхитай сасуулжа үзэбэл, энэ жэлэй түрүүшын хахадта промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 14 процентээр ургаа. Хахад жэлэй түсэбһөө үлүүлэн хамта дээрээ 3,5 миллион түхэригэй продукци гаргагдаа. Промышленностьда ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар хараалагдаһан түсэб 102 процент дүүргэгдээ.

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын болон «Теплоприбор» заводууд, нарин сэмбын фабрика, Улаан-Үдын ба Гусиноозерскын оёдолой фабриканууд, мүн бусад олохон түрүү предприятинууд хэзээ бүхэндэ жэгдэ һайнаар хүдэлжэ, түсэбөө дүүргэхэһээ гадна, түсэбһөө үлүүлэн бага бэшэ продукци гаргажа, совет арадайнгаа аша туһада зорюулна. Түрүү предприятинуудай дүй дүршэлые шэнжэлэн, амжалтын энэ үндэһэн юуб гэжэ хараад үзэхэдэ, үйлэдбэриин технологи, ажал эмхидхэлгын журам саг үргэлжэ шэнэдхэн нарижуулагдана, мүнөө үеын эрилтын ёһоор, эрдэм наукын заабариин ёһоор ажал хүдэлмэри эмхидхэгдэнэ. Хуушарһан түхеэрэлгэнүүд шэнээр һэльбэгдэнэ. Энээн дээрэһээ үйлэдбэриин ашаг үгэлгэнь дээшэлнэ. Али бүхы арга боломжонууд элирүүлэгдэн, хүсэд дүүрэнээр хэрэглэгдэнэ. Ажахын хубилалта бэелүүлэн, ажалаа түсэблэлгэ болон эмхидхэлгын шэнэ гуримда республика дотор хамагһаа түрүүн ороһон «Теплоприбор» завод эндэ хэлэгдэһэн зүйлнүүдые эли тодоор баримталһан жэшээ боложо үгэнэ.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын хахадта республикымнай хүдөө ажахы тэрэшэлэн найдамтайгаар урагшаа алхалжа ябаһанаа харуулба. Гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ болон ноохо худалдаха хахад жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнхэй. Нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо ехэ һүн һаагдаа, олон үндэгэн суглуулагдаа. Бодо мал, хонид болон адуу моридой тоо толгой олошороо. Хүдэлмэришэдэй, колхозно таряашадай үнэн сэхэ, оролдосотой шударгы ажалаараа туйлаһан амжалтануудыень тэмдэглэхэ ёһоороо тэмдэглэхэ мүртөө, энээгээр һанаагаа амараад, саашадаа алхамаа бүри үргэдхэхэ, хурдадхахые оролдонгүй байжа огто болохогүй байһаниинь мэдээжэ. Теэд энээгээр һанаагаа амарха үндэһэ баримташье байхагүй. Яахадааб гэхэдэ, промышленна предприятинуудайшье, колхоз болон совхозуудайшье хүдэлмэридэ ехэ дутуу дунданууд үшөө бии байһаар.

Эрид хурсаар шүүмжэлмээр дутагдалнуудай нэгэн юуб гэхэдэ, олон предприятинууд түсэбөө дүүргэнэгүй, ходо гээгдэжэ ябана, муу шанартай продукци гү, али голодоһо гаргана, гүрэндэ олзо оруулхын орондо гүрэниие гарзатуулна. Республикын 180 предприятинуудһаа аяар 44-ниинь валовой продукци гаргаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээгүй. Энэ шалтагаанаар аяар 2450 гара мянган түхэригэй продукци гүрэндэ үгтэбэгүй. Иигэжэ экономическа талаар гүрэндэ тон ехэ хохидол үзүүлһэн предприятинуудай тоодо Онохойн модоной комбинат, Ивалгын кондитерскэ фабрика, Сүхын арһанай завод, Улаан-Үдын хирпиисын завод болон бусад оролсоно. Мүнөө хото городуудташье, хүдөө нютагуудташье элдэб янзын барилгануудай үргэн далайсатайгаар бэелүүлэгдэжэ байһаниинь элитэ. Эдэ барилгануудта тон олон хирпиисэ хэрэгтэй. Теэд Улаан-Үдын хирпиисын завод түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 8 миллион үлүүтэй хирпиисэ дутуу үгэжэ, барилгашадта бага бэшэ һаад тойбо татаба. Мүн продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха талаар түсэбөөр хараалагдаһан даалгабаряа дүүргээгүй предприятинууд бии.

Тэрэшэлэн колхоз, совхозуудайшье хүдэлмэридэ үсөөн бэшэ дутагдалнууд тохёолдоно. Түбхын түрүүндэ гүрэнэйнгөө урдахи нангин уялгаяа дүүргэдэггүй аймагууд болон ажахынууд бии байһаар. Баргажанай, Ахын, Зэдын, Загарайн болон Прибайкалиин аймагууд гүрэндэ мал ажалай продукци худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб бэелүүлээгүй. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай колхоз болон совхозууд нёдондо жэлдэ муу бэшэ ургаса абажа, алибаа тэжээлээр хэнһээшье үлүү һайн байһан аад, харин үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ бага мяха, һү абажа байнхай. Малайнь тоо толгой олон болоогүй, бүри үсөөн болоо.

Зарим аймагуудта ехэ мал олоор һубайрна. Элдэб шалтагаанаар адууһа малай гарзалха ябадал үсөөрнэгүй. Олохон ажахынууд туранхай мал гүрэндэ тушаажа, экономическа талаар ехэ гарзада ороно. Иигэжэ болохогүй байһан тухай үнинһөө хойшо үгэ хүүр гаража байдаг, теэд яахадаашьеб энэ талаар эрид хубилалта болоногүй. Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд, экономистнууд энээндэ бодото анхаралаа хандуулха болоно.

Иимэрхүү дутуу дундануудай гол шалтагаан юуб гэхэдэ, экономическа хүдэлмэридэ бодото анхарал хандуулагданагүй, ажалые хүтэлбэрилгэ халиргайгаар бэелүүлэгдэнэ, зарим хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө ажалда харюусалга багатайгаар, хайша хэрэгээр хандана.

Саашадаа энэ талаар эрид хубилалта хэгдэхээр болоод байна.

Жэлэй хоёрдохи хахадта республикымнай арадай ажахын алибаа һалбаринуудай урда бүри ехэ зорилгонууд табигдана. Шэнэ табан жэлэй түрүүшынь жэлэй даалгабариие дүүргээгүй нэгэшье промышленна предприяти, нэгэшье колхоз болон совхоз байха ёһогүй, байха эрхэшьегүй. Мүнөө урда урдынхиһаа тад ондоо, шэнэ эрхэ байдалда хүдэлжэ байгдана. Гүрэнэй захил — түсэб ажахы бүхэндэ хүргэгдэнхэй. Энэ түсэб хубилгагдахашье ёһогүй, бэелүүлэгдэнгүйшье байха ёһогүй.

Хүдөө ажахын талаар абажа харабал, энэ жэлдэ орооһо тарянай, үбһэ ногооной, тэжээлэй алибаа ургамалнуудай муу бэшэ ургаса абтахаар хүлеэгдэнэ. Ургаса хуряалгада хүсэд түгэлдэрөөр бэлдэжэ, богонихон болзор соо шанар һайнтайгаар хуряажа, адууһа малдаа элбэг хүрэхэ тэжээл суглуулжа абаха, гүрэнэйнгөө урдахи уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, түсэбһөө үлүүлэн орооһо таряа, һү, мяха, үндэгэ болон ноохо тушааха гэээшэ гүрэн түрын удха шанартай хэрэг болоно.

1966 оной — шэнэ табан жэлэй түрүүшынь жэлэй даалгабариие болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэхын түлөө промышленна предприяти бүхэн, колхоз, совхоз бүхэн мүнөөнһөө үнэн зүрхэнһөө тэмсэхэ зорилготой.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 180 (11166) | 1966 оной июлиин 31, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

Федор Калистратович Голубев хадаа олон жэлэй туршада Номгон далайн флодто уялгата албаяа дүүргэжэ ябахадаа, старшина зэргэтэй болотороо дэбжэһэн сэрэгшэ. Тэндэһээ бусажа ерэһэн сагһаа хойшо Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй зэд хайлуулгын цехэй бригадые хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй бригада һараһаа һарада даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг, эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилэн гаргадаг. Коммунис ажалай бригада гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Иимэл даа, урданай сэрэгшын мүнөө үеынь хэрэг үйлэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

САГААН ЭДЕЭНЭЙ ДЭЛБЭРХЭ САГ

АЖАЛЛАХЫН, ОРОЛДОХЫН ХҮСӨӨР

Нэгэ хэдэн тоо, баримтануудые урид харуулая. Бэшүүрэй совхоз һү һааха хахад жэлэйнгээ түсэб зуун процент дүүргэнхэй. Гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда энэ үедэ 7765 центнер һү тушаажа, түсэбөө 119,3 процент бэелүүлһэн. Түсэбһөө гадуур 1255 центнер һүн худалдагдаа.

Энэмнай ехэ гээшэ гү, али бага гү? Хэрбээ энэ ажахыда нёдондо жэлэйхиһээнь нилээд ехэ түсэб хүргэгдөө, үнеэдэйнь тоо бираtай олошороогүй байһыень хараада абабал, энээниинь ехэ гэжэ тоолохоор. Тиимэһээ һү һаали имагтал малшад, һаалишадай оролдосотой һайнаар ажаллаһанай ашаар дээшэлээ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Илангаяа Мухар-Шэбэрэй, Дабаатын, Гутайн, Хонхолын һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд эршэмтэйгээр ажаллажа гараа. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй фермын һаалишад үнгэрһэн хахад жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 1006 литр һү һааһан байна. Зүгөөр эдэнэр, мүн совхоз бүхыдөө урдань эды шэнээн һү бүхэли жэлэй туршада абадаг байгаа бшуу.

Һү ехээр һааһан һаалишадые тоолохо болоо һаа эндэ олон. Жэшээлбэл, Дулма Будаева энэ үедэ үнеэн бүриһөө 1267 литр һү һаагаа. Дулма Гармаева тэрэнээ 1147 литртэ хүргөө. Үнеэн бүриһөө мянган литрһээ дээшэ һү һааһан һаалишадай тоодо Д. Гармаева, В. Шоймполова, Д. Шойдокова, Д. Доржиева болон бусад ороно.

Жэлэй дүүрэтэр табан һара үлэбэ. Энэ үедэ эгээн ехэ һү имагтал зунай зүлгэ ногоон дээрэ һаажа болохо байна. Үбэлдөө шадабаритайгаар хүдэлжэ гараһан һаалишад, малшад зундаашье бүри ехэ амжалта туйлахань найдамтай.

Үбэлжэлгын үедэ эдэ һаалишад ямаршье бэрхэшээлһээ тунхарингүй, үнеэдтээ үбһэ, силос, эһээгдэһэн һолоомо, таряа талханай зүйл таһалгаряагүй үгэжэ, бүлеэн уһаар ундалуулжа, залхуурангүй хүхэ дэлэнгыень угаадаг, аршадаг байһан. Тэдэнэр зоотехнигүүдэй эрилтые наринаар дүүргэдэг заншалтай. Тиимэл хадаа Шэбэртын һаалишад һү һааха, гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэжэ аймаг соогоо эрхимлээд, партиин райкомой, аймгүйсэдкомой, үйлэдбэриин управлениин дамжуулгын Улаан туг абажа шадаа ха юм.

«Мал хараһан — ама тоһодохо» гэдэгтэл, эндэхи һаалишад түсэбөө һайнаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө нэмэлтэ түлбэридэ хүртөө. Хахад жэлэй дүнгөөр тэдэнэртэ 1189 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэн үгтөө. Жэшээнь, Д. Очирова 83 түхэриг, Д. Цыбикова — 62 түхэриг гэхэ зэргын шагналда хүртэһэн байна.

Эндэхи малшад туйлаһан амжалтаараа дашуураад, ажалаа һуладханагүй гү гэжэ бидэ һонирхобобди. Энэ зорилгоор һаалиин гүүртэнүүдээр ябажа, мал адуулагшадтай, һаалишадтай хөөрэлдэһэн, һүниин манаа шалгаһан байнабди.

Эгээн түрүүлэн мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаһан Дулма Гармаеватай золгогдоо. Тэрэ иигэжэ мэдүүлбэ:

— Үнеэднай үдэр һүнигүй бэлшээгдэнэ. Адуулдаг газарнай зуһалангаа тойроод 2—3 модоной газарта юм.

Һүниин манаае шалганабди

Үглөөнэй һаалга эндэ 4 часта захална. Хэрбээ үнеэдэйнгээ дүтүүр байбал, һаалишад ябагаар ошодог, холо һаань, автомашинаар абаашадаг гуримтай. Тиигээд 11 часай багаар хоёрдохёо һаана. Үнеэд үзүүр һайн ногоотой газарта бэлшээгдэнэ. Үдэрэй халуун сагта үнеэд һүүдэртэ хэбтэжэ амарна, хибэдэһээ хибэнэ. Хоёр часай туршада хэбтүүлээд, үнеэдээ бодхоожо, үдэшын 7 час болотор адуулдаг. Энэ үедэ үнеэдээ гурбадахяа һаагаад, бэлшээридэ гаргажа, үүр сайтар адуулна. Үдэшын һаалгын үедэ һаагдаһан һүнэй литр бүридэ 250 грамм хүртэхөөр гурил бурдууг болгожо үгтэнэ.

Зунай ногоондо үнеэдээ иимэ оролдосотойгоор харууһалжа, бэлшээжэ байһанай, һаалишадай эбтэй эетэйгээр ажаллаһанай ашаар лэ һү һаали дээшэлнэ бшуу.

Мүн совхозой дирекци, партийна комитет жэлэй ямаршье сагта һаалиингаа фермэдэ анхаралаа һуладхадаггүй. Мүнөө үедэ хонидой нооһон хайшалагдажа дүүрээдүй, эхэ хонидые ороондо оруулха, үбһэ хуряаха, силос дараха яаралтай хүдэлмэриин ябажа байгаашье һаа, совхозой хүтэлбэрилэгшэдые һаалиин гүүртэнүүд дээгүүр хаража болохо. Һаалишад, малшадай хүдэлмэриин дүн саг үргэлжэ согсологдожо, түрүүшүүл урмашуулагдажа байдаг.

Шалгалтын бригадада хабаадагшад:
И. МАСЛОВ,
совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ.
Г. СУББОТИН,
манай тусхай корр.

СССР-эй ОБОРОНЫН МИНИСТРЭЙ ПРИКАЗ

1966 оной июлиин 31. № 174 Москва город.

Нүхэд матросууд, солдадууд, страшинанууд, сержантнууд!

Нүхэд офицернүүд, адмиралнууд, генералнууд!

Нүхэд судна бүтээлгын промышленностиин хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд!

Мүнөөдэр совет арад, тэрэнэй эрэлхэг зоригто Зэбсэгтэ Хүсэнүүд СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэрые һайндэрлэжэ байна.

КПСС-эй XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ, социалис Эхэ оронойнгоо экономическа болон өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые саашадань дэбжээхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэжэ боложо байһан оршон байдалда совет хүнүүд заншалта һайндэрөө мүнөө жэлдэ тэмдэглэжэ байна.

Совет арадай дура хүсэлые мэдүүлэн, Коммунис парти, Советскэ правительство хадаа империализмын ээрэхэг түримхэй хүсэнүүдтэ сохилто үгэхэ, эб найрамдал, арадуудай аюулгүй байдал хангаха зорилготой гадаадын политикын ленинскэ хараа шэглэл тууд сэхээр бэелүүлнэ, манай орондо коммунис общество байгуулхада бүри таатамжатай эрхэ байдал байгуулхын түлөө оролдосотойгоор тэмсэнэ.

Гэбэшье американ империализм ээрэхэг түримхэй ябуулгануудаараа уласхоорондын оршон байдалые бүри шахардуу шанга болгоно, арадуудай эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалда халдан ороно, бүтэдэ ниитын эб найрамдалда горитой аюул тохёолдуулна. Вьетнамай баатарлиг арадта эсэргүү дайн байлдаае гэмтэ муугаар «үргэдхэлгэ» бүхы арадуудай аша туһые дайрана гээшэ. Һүүлэй үедэ Ханой болон Хайфон шадарай һуурин газарнуудые американ агаарай дээрмэшэдэй бомбодолгоһоо уламжалан, Вьетнамай дайн байлдаан бүри ехэ аюултай боложо байнхай. Революционно Кубада, национальна бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө тэмсэжэ байһан бусад оронуудта эсэргүү хорото муухай ябуулгануудаа американ империализм болюулнагүй. Үһөө нэхэхэ зорилгонуудаа бэелүүлхын тулада ядерна зэбсэгтэй болохые эрмэлзэдэг Баруун Германиин милитаристнүүдэй убайгүй эрилтэнүүдые США-гай империалистнууд али болохоор урмашуулан дэмжэнэ.

Эдэ бүгэдые хараадаа абан, Коммунис парти, Советскэ правительство, манай бүхы арад хадаа эб найрамдалай дайсадай һанаагалгануудай хойноһоо һэрижжэтэй хёрхоор ажаглан харана, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые, социализмын бүхы оронуудай дайшалхы хани нэгэдэлые саашадань бэхижүүлхэ шухала хэмжээнүүдые абана.

Дайшалхы шадабаряа үдэр ерэхэ тудам нарижуулан һайжаруулха, һэрижжээ, дайшалхы зэһэнги бэлэн байлгаяа дээшэлүүлхэ гээшэ совет сэрэгшэдэй нангин уялга болоно.

Бүгэдэ арадай һайндэрөөр — Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэрөөр һайрамдуулан, таанадые амаршалан мэндэшэлнэб.

Дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлдээ, сэрэгэй журам болон эмхидэлые бэхижүүлгэдэ, Советскэ флодой алдарта заншалнуудые арьбадхалгада шэнэ амжалта туйлахыень сэрэгэй морятуудта хүсэнэб.

Далайн-Сэрэгэй Флодые эгээн лэ нарин һайн корабльнууд болон зэмсэгээр хангаха хэрэгтэ саашанхи амжалта туйлахыень судна бүтээлгын промышленностиин хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта хүсэнэб.

Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэрые тэмдэглэн, ЗАХИРХАМНИ:

Мүнөөдэр, июлиин 31-дэ, нютагай сагаар 21 часта манай Эхэ оронойнниислэл — Москвада, союзна республикануудай ниислэлнүүдтэ, баатар городууд Ленинград, Волгоград, Севастополь болон Одессэдэ, баатар хэрэм Брестдэ, тэрэшэлэн флодууд болон флотилинуудта артиллерийскэ хорин буудалгаар салют үгэхэ.

Агуу ехэ совет арад, тэрэнэй эрэлхэг габьяата Далайн-Сэрэгэй Флот мандаха болтогой!

Манай бүхы илалтануудые зоригжуулан эмхидхэгшэ Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

СССР-эй Оборонын министр
Советскэ Союзай маршал Р. МАЛИНОВСКИЙ.

Сошордомо ДОХЁО

НОГООНОЙ УРГАХЫЕ ХҮЛЕЭҺЭЭР

Зунай һүүл һара — август ерэжэ, үбһэ сабшалгын шиидхэхы үе саг ябажа байна. Гэн гэтэр Яруунын аймагай олонхи ажахынууд ниитынгээ малда тэжээл бэлэдхэлые хэлэшэгүй муугаар ябуулна. Июлиин 25-най мэдээгээр бүхы аймаг дээрээ оройдоол 70 гектар талмай сабшагдаһан, 388 тонно хуһанай мүшэр хухалагдаһан байна. Иимэ тон тэсэшэгүй байдал юун дээрэһээ тохёолдооб? Сабшаламнай хүсэд ургаадүй, саг эртэ гэжэ яруунынхид үбһэндөө мүнөө болотор гүйсэд жэгдэржэ ороодүй. Энэ хадаа гээгдэлэйнь гол шалтагаан.

Жэшээ болгон «Дружба» колхозые абаад үзэе. Энэ Яруунын аймагай мал олонтой томохон ажахыда нэгэшье һогообори ногоон сабшагдаагүй. Колхозой нэгэдэхи, гурбадахи комплексно бригадынхид һаял сабшаландаа гараа. Тиихэдэ хоёрдохи бригададань үбһэнэй звенонууд үшөө хүсэд эмхидхэгдээгүй, хэнэй хаана, ямар звенодо ажаллахань мэдэгдээгүй, бүхы юумэн задагай.

— Арын-Горхон гэжэ хүбшын сабшаланда бидэнэр, гар хажууршадай звено, ошохо зон хабди, — гээд тус бригадын гэшүүн Сультим Цыренов һожоргүйшэгөөр харюусана. — Сабшаха газараа өөһэдөө хараһан бэшэбди даа. Дуулбарида Арын-Горхон ногоотой гэлдэнэ. Харин тиишэ хэр удаан ябахаяа, хэды центнер үбһэ сабшаха даалгабаритайгаашье мэдээдүйбди.

— Теэд юрэдөө хэзээ үбһэндөө гарахатнайб?

— Хэзээ гэлтэгүй, саг шахар болоо. Зонойнгоо бэлэн болоод байгаа һаа, үглоо мүнөөгүй хоохорхо байгаалди даа. Теэд звенодомни ямар зоной үгтэхэнь, хэдэй хүдэлхэнь мүнөө болотор хүсэд элирээгүй, хөөрсэгэнэлдэжэл байнабди, — гээд нүхэр Цыренов һанаагаа зобонгоёр хэлэнэ.

Гансашье Цыреновэй бэшэ, мүн нүхэд Дондок Доржиевай, Владимир Ханхаровай дааха звенонууд гүйсэд эмхидхэгдэжэ хэзээ сабшаландаа хүрэхэнь мэдэгдэнэгүй.

Хүбшын сабшаланда, колхозойнгоо түбһөө хэдэн арбаад, зуугаад километр холо хүдэлхэ эдэ гурбан звенонуудта дүшөөд хүн хабаадахаар хараатай. Харин бригадын гэшүүдэй олонхинь дүтэ шадарайнгаа уһалагдадаг сабшаланда хүдэлдэг. Теэд тэдэ сабшаландаа орохо сагнай үшөө эртэ гэжэ бригадир нүхэр А. Оксокоев һанаа амгаланаар мэдүүлхэ юм. Дүтын сабшаланда, колхозой урдаа хараха уһалууриин сабшалангые эмхитэй һайнаар, саг соонь хуряажа абахын тула эрхим бэлэдхэл, ажалай нягта эмхидхэл хэрэгтэй. Тиин энэ талаар тус бригадада бүри юуншье хэгдэнэгүй.

Август һарын гаража байхада саг эртэ, ногоон үшөө ургаха гэжэ үбһэ сабшалгые унжагайруулжа байһан хүтэлбэрилэгшэд ихэдээ юу бодоноб?

Урда жэлнүүдтэ мүн лэ иигэжэ саг эртэ гэжэ үбһэ сабшалгаяа хойшолуулһан шалтагаанһаа «Дружба» колхоз ямар ехэ хохидолдо ородог байгааб? Һаял үбһэндөө жэгдэржэ ороһоор байтарнь, тарияа хуряалга эхилжэ, ехэхэн сабшалангай талмай, илангаяа Мужыхын баруун бэе хүсэд хурядгангүй үлэшэдэг һэн бэлэй. Мүнөө үбһэ сабшалгые хаа хаанагүй жэгдэрүүлэн ябуулжа, энээндэ хүдэлмэришэдэйнгөө бүхы хүсые, техникые аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ тушаа түргэн хэмжээ абаагүй һаа, дружбынхид нёдондонойнгоо алдуу дабтажа магад.

Ц. ДУГАРОВ.

ХАМАГҺАА ТҮРҮҮЛЭН

Загарайн «Гигант» колхоз хоёр жэлэй саада тээ горитойхон талмайда донник гэжэ тэжээлэй ургамал тариһан юм. Мүнөө жэлдэ тэрэнэй ургаса хүсэлдэжэ, хуряагдажа эхилбэ. Тиигэжэ тус колхоз аймаг дотороо хамагһаа түрүүн доннигой ургасаар силос даража байха юм.

Доннигой ургаса хуряалга, силос даралга дээрэ 2 трактор, 1 комбайн, ашаанай 4 автомашина, арба гаран хүн хүдэлнэ. Тракторист, комбайнер аха дүү Нургалей, Леонид Хусаиновтан түрүүшын 5 гектарай ургаса хуряагаад байна. Тэрэ ургасань траншей соо зөөгдэн, силос болгогдожо байха юм.

И. ГРОМОВ.

МОСКВА МОРДОБО

Буряадай АССР-һээ һунгагдаһан СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд Москва сессидэ ниидэхээ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Партийна ударидагшын трибуна

ҮБҺЭНЭЙ ЗЭРГЭЭР ҮБЭЛЖЭЛГЭ ДАБАГДАХАЛ

МАНАЙ СОВХОЗ аймаг соогоо мал ажалаар томохон ажахынуудай нэгэн юм. Мүнөө үедэ хамта дээрээ 50-аад мянга шахуу малтайбди. Тэрэ тоодо 46 мянга гаран хонид, 2 мянга гаран үхэр.

Ажахымнай гол hалбари мал ажал байhан туладань ниитынгээ малда үбэлэй үедэ хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэжэ абаха гээшэ совхозой бүхы хүдэлмэришэдэй, нэн түрүүндэ партийна организацинуудай мүнөөдэрэй шухала зорилго болоно. Энэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэхэ эгээл үе сагынь мүнөө түлэжэ ерэнхэй. hаяын халуун нарата үдэрнүүдые хэрэглэжэ, тэжээл бэлдэхэ хүдэлмэри совхозой түлэг дундаа орошон байна.

hүүлэй жэлнүүдтэ сагай уларилай таарамжагүй байhан дээрэhээ бидэнэй, мүн бусадшье ажахынууд өөрын нютагуудаар үбhэ сабшаха баатай болодог байгаабди. Хэдэн зуун модоной газарта ошожо байдэhэн үбhэнөө үнэ сэнгэйнь хэды болодогынь мэдээжэ ха юм. Алтагай сэнтэй үбhэн болоно гэжэ үбэл хүгшэд дэмы хэлсэдэггүй байhан гэбэл ойлгосотой болгожо үгэнэ бшуу.

Тиимэhээ хэды болотор холо ойгуур үбhэшэлхэ ябаха зонhонди гэhэн асуудал үглөө, мүнөө гараа бэшэ. Харин совхозой коммунистнууд hанаа бодол зобоодог, анхаралынь татадаг байгаа. Сабшалан, бэлшээрие тиимэ дутамаг юм гэжэ манай совхозые хэлэхын аргагүй. Ялала бии оролдожо хүдэлбэл, гортойхон ургасашье хуряажа болохоор. Илангаяа hүүлэй нэгэ, хоёр жэлнүүдтэ сабшалан hайжаруулха талаар бага зэргэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Лугомелиоративна отряд байгуулагданхай, саг үргэлжын луговодуудай наймаан звено хүдэлнэ.

Эдэ бүгэдэ оролдолгын аша үрэнь мүнөө харагдажа эхилээ гэбэл алдуу болохогүй. Энэ хабар, зундаа ган гасуур, хүйтэншэг байбашье, сабшалангай ургаса яhала гараа гээшэ. Энээниие хараадаа абажа, одоол мүнөө зун холо ойгуур сабшалан бэдэрхэгүй, гарахан ургасаень хүсэд hайнаар суглуулжа абаха зорилго табибди.

Энээн тушаа ехэхэн хөөрэлдөөн совхозой дирекцидэ, партийна комитедтэ болоhон байна. Даб дээрэ тоолоходо үзэхэдэ бидэнэр адагынь 32 мянган центнер үбhэ хуряажа абаха аргатайбди. Харин үнгэрhэн жэлдэ арайхан гэжэ 18 мянган центнер үбhэ суглуулhан байнабди. Эндэ hоломоо болон бусад бүдүүн тэжээл дурданагүйбди. Байгша ондошье hоломоо, талха таряанай зүйл үнгэрhэн жэлэйхиhээ дутуугүй абтахаар хүлеэгдэнэ.

Өөhэдынгөө сабшалан бултыень хуряажа абаха зорилго табяад байхадаа, энээниие амжалтатайгаар бүтээхэ хэрэгтэ партийна организацинуудай бүхы эмхидхэлэй, ойлгуулгын хүдэлмэри зорюулагдаха болоно. Түрүүн түрүүндэ үнгэрhэн жэлэйнгээ алдуу эндүүнүүдые дабтажа огто болохогүй.

Ямар алдуунууд гараhан байгааб гэбэл, нёдондо үбhэ тэжээл бэлэдэлгэдэ хожомдожо ороод, ехээр унжагайруулhан байнабди. Орой намар болоходо үбhэнэй шанаршье муудадаг, таряа хуряалга зэргэсэжэ, зарим сабшалан хуряагдажа үрдигдөөгүй үлэhэн. Энэ гол алдуумнай болоhон. Гадна, түрүүшээр үбhэ сабшалгада түхеэрэлгэ бирагүйтэжэ, мүн лэ нилээд hаад ушаруулаа бэлэй.

Мүнөө жэлэй үбhэ хуряалгада бэлэдхэл совхозой парткомой, фермэнүүдтэхи партийна эхин организацинуудай анхарал, хиналта доро бүри хабар, зунай эхинhээ табигдаhан байна. Июниин 23-да энэ асуудал парткомой заседани дээрэ тусгаар табигдаhан. Фермэ, бригадануудаар шалгалта ябажа, олон дутагдалнууд элирүүлэгдэhэн байгаа.

Жэшээлхэдэ, Шанаагай фермэдэ үбhэ хуряалга дээрэ ажаллаха звенонууд бүридхэгдөөгүй байhан. Сенокосилка, тармуур гэхэ мэтэ зэр зэмсэг, машина техникэ заhабарилагдаагүй, тэдээн дээрэ ажаллаха эзэдтэнь даалгагдаагүй байшоо.

Эдэ дутагдалнуудые дары усадхаха тушаа шанга эрилтэ фермэнүүдые эрхилэгшэдтэ, МТМ-гэй хүтэлбэрилэгшэдтэ табигдаhан байха. Тэрэшэлэн сабшалга эхилхэ болзор тодорхойлогдожо, июниин 25-hаа ургасаар hайн газарта түүбэрилжэ орохо гэжэ шиидхэгдээ hэн. Тэрэнhээ саашань оройтуулжа болохогүй гэhэн тобшолол партком хэhэн юм. Томо ажахыда али нэгэн хүдэлмэри эхилэжэ ядаhаар хэдэн үдэрөө миин гээдэгынь мэдээжэ ха юм.

Үнгэрhэн жэлнүүдэй дүй дүршэлhөө хаража үзэхэдэ үбhэшэдэй ажал багахан звенонуудай гуримаар эмхидхэхэдэ таарамжатай гэжэ элирүүлэгдэhэн байна. Энэ жэлдэшье тиимэ звенонууд эмхидхэгдэбэ. Хамта дээрээ 21 звено хүдэлжэ байна. Тэдэнэй 15-ыень коммунистнууд хүтэлбэрилнэ. Тэрэ тоодо 3 фермэнүүдэймнай партийна организацинуудай секретарьнар звенонуудые даажа, үбhэндэ гаранхай.

Коммунистнуудые звено даагшаар томилходоо үбhэ хуряалгада ондоо тээhээ олон хүнүүдэй хабаадуулагдаха байhаниие хараадаа абаhан байнабди. Өөhэдын зон ажал хэрэгтээшье харюусалгатайгаар хандаха бэзэ гэжэ найдагдана ха юм. Коммунистнуудые тоолобол, совхозой түб тосхоной парторганизациин 40 коммунистнуудай 29-ниинь, Шанаагай фермын 21 хүнэй 9-ниинь, Билютын фермын 19 хүнэй 6-ниинь, Ехэ Сагаанай фермэhээ 7 коммунистнууд үбhэ хуряалгада хабаадалсана. Болохол ажалhаа коммунистнуудые сүлөөлжэ үбhэндэ эльгээхэ гэжэ оролдогдоо. Алишье звено абажа үзэбэл, тэндэ коммунистнууд бии.

Тиигэжэ үбhэшэдэй дунда партийна нүлөө хангаха, коммунистнуудай түрүү үүргэеэ бодото дээрэнь харуулха арга олгогдобо. Тиигээгүйдэшье аргагүй. Үнгэрhэн жэлэйхитэй сасуулбал, 1,5-hаа ехэ хэмжээтэй үбhэ өөhэдынгөө сабшалан дээрэhээ суглуулжа абаха гэбэл, гарта хүлтөөрөө оролсохо, коммунист бүхэн сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө оролдосото, бүтээсэтэ ажалай жэшээ харуулжа ябаха болоно ха юм. Гадна тэдэнэйнгээ дунда мүрысөө эмхидхэхэ, ажалайнь дүн үдэр бүри согсолон гаргажа байха хэрэгтэй. Хөөрэлдөө үнгэргэхэ, газетэ, журналай hонинтой танилсуулха даабаритайнууд.

Совхозой дирекци, партком, рабочком мүрысөөнэй гурим зохёожо баталhан байна. Звенонууд хоорондын мүрысөөнэй дүн табан хоногто согсологдожо, илагшадгань дамжуулгын вымпел эрье хонин шантайгаар барюулагдана. Түрүүшын табан хоногой дүнгөөр коммунист П. Л. Багидаевай звено (Билютын фермэhээ) илажа, вымпел хони шантайгаар абаа. Үбhэ хуряалгын эхилhээр хоёрдохи табан хоногой дүнгөөр мүн лэ нүхэр Багидаевай. тэрэшэлэн коммунистнууд нүхэд Е. Е. Запарин, Д. М. Бадмадашиевай звенонууд даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, шанда хүртэhэн байна.

Эндэ Билютын фермынхидэй (эрхилэгшэнь Д. Б. Дашиев, эхин парторганизациин секретарь Е. Е. Запарин) эмхитэй ажал тэмдэглэмээр. Сабшалга, үбhэ тармалга дээрэ даабаряа дүүргэдэггүй зон үгы тооной. Үбhэшэдэй ажал зүбөөр эмхидхэжэ шадаhанай элитэ гэршэнь гэбэл, тармалга hүрилэлгэ хоёр сабшалгаhаа гээгдэнэгүй, үбhэниинь hайн шанартайгаар абтача.

Совхозой түб тосхоной коммунистнуудай үүсхэл дээрэ тобшохоноор тогтолтой. Тэжээл бэлэдхэл дээрэ коммунистнуудай үүргэ тухай асуудал эхин партийна организациин суглаан дээрэ табигдаhан байгаа. Эндэмнай гол түлэб хүтэлбэрилхы тушаалтай коммунистнууд, мүн МТМ-дэ, бухгалтеридэ ажалладаг нүхэд юм. Өөhэдөө сэхэ үбhэ сабшалга дээрэ хүдэлхэгүй. Тиигэбэшье энэ үедэ сүлөөтэй сагаа оложо, эдэбхитэйгээр хабаадалсаха гэжэ шиидээд, хүн бүхэн 6 центнерhээ доошо бэшэ үбhэ сабшажа, совхоздоо тушааха гэhэн үүсхэл гаргаба. Энээниинь совхозой бусад коммунистнууд, партийнабэшэ хүдэлмэришэд халуунаар дэмжэhэн байна. Тиигэжэ мүнөө партиин гэшүүн бүхэн үбhэ хуряалгада арга сагаа оложо гарана. Конторын, МТМ-гэй хүдэлмэришэдhөө бүридэhэн 2 звенонуудые коммунистнар Т. Т. Шишмарев, Б. М. Ефимов гэгшэд даажа гаранхай.

Үбhэшэдэй ажалай түлөөhэ зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэхэн анхаралаа хандуулнабди. Зохёогдожо баталагдаhан гуримай ёhoор 1 центнер hайн шанартай үбhэ тушааhанайнь түлөө гар хуряалга дээрэ 1 түх. 60 мүнгэ, морин косилка, тармуур хэрэглэжэ хуряаhанда—1 түхэриг, хүсэд оньhожоруулмал аргаар бэлдэhэнэйнь түлөө 60 мүнгэн түлэгдэхэ байна. Гадна түрүүшын 10 хоногто халаанайнгаа даабари дүүргэжэ ябабалнь түлөөhэниинь 60 процентээр, саашадаа августын 15 болотор—30 процент нэмэхэ юм. Үбhэшэдые материальна талаар урмашуулхын тула hүрилhэн үбhэнэйнь 5-hаа 20 процент хүрэтэр өөhэдтэнь үгтэхэ болоно. Зүгөөр нэгэ хүдэлмэришэндэ 15 центнерhээ ехэ бэшэ. Жэшээлхэдэ, намаглиг, болдогтой газар гараараа хуряабал, суглуулhан үбhэнэйнгөө 20 процент абаха эрхэтэй. Тиихэдэ оньhожоруулагдамал звеногойхид—5 процент гэхэ мэтэ. Му...нэй, ажалай түлөөhэнэй гу... үбhэшэд булта танилсанхай, бүхэн ажалай түсэб—граф... тэрэнэйнгээ дүүргэлтые ... шалгажа, хинажа байдаг.

Үбhэндөө хэлхыдэнь оро... ба гаран хоножо байнабди. ... hэн жэлэй энэ үеынхитэй ... бал, гурба дахин шахуу ехэ... абтаад байна.

Совхозой хүдэлмэришэд... най коммунистнарай оро... ажал харахадаа хараалhан ... дүүргэжэ, 32 мянган цент... бага бэшэ үбhэн абтаха бэ... найдамаар. Теэд түрүүшын... лажа эхилhэнээр hанаагаа ... амаржа болохогүй бшуу.

32 мянган центнер—манай... хэмжээн бэшэ. 50-аад мянга... гой малтай байгаад, тэдэнээ ... лээр хүсэд хангахын тула о... хол, оролдохол хэрэгтэй. Бүх... шалангаа hайн шанартайгаа... ряажа абабал, совхозоймнай... тийна организаци, коммунис... урдаа табиhан зорилгоёо дү... шадаа гэжэ хэлэхэдэ болохо...

Зүгөөр энээнэй тула үсэд... рүүгээр ажаллаха, тэжээл ... хэлгэ дээрэ социалис мүрысө... ри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ... малда тэжээлэй бата бэхи ... байгуулха хэрэгтэ үбhэшэдэй ... хи үүсхэлые элсүүлхэ шухал...

Имагтал энэ ушарта табан ... хоёрдохи жэлдэ муу бэшэ ам... туйлажа, саашанхи амжалт... эшэ үндэhэ табиха болонобди.

А. ДУГАРЖАП...,
Сэлэнгын совхозой партко... секрета...

Экономико ба ажалай эмхидхэл

ТУСХАЙ МЭРГЭЖЭЛТЭЙ АЖАХЫ

Кабанскын совхоз нугаhа үсхэбэрилдэг тусхай мэргэжэлтэй болонхой. Нёдондо 514 мянган нугаhа тэжээжэ, гүрэндэ 9132 центнер шубуунай мяха худалдаа.

ГАЗАР ДАЙДАЯА, техникэ зэмсэг болон капитальна hомололгын мүнгэ зөөри, мүн ажалай элдэб нөөсэнүүдые аша үрэ ехэтэйгээр эдлэн хэрэглэхын тула колхоз, совхозуудые тусхай мэргэжэлтэй болгохо, hалбаринуудыень зүбөөр тааруулан эмхидхэжэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгээр абадаг болгохо шухала гэжэ КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд соо заагдана.

Үнэхөөрөө мүнөө ямаршье ажахые мухар нюдаргаар, шодэ балай эрхилхэ саг дүүрэѳ. Газар нютагайнгаа, байгаалиингаа эрхэ байдалые hайн харалсажа, ажал хүдэлмэреэ комплексно аргаар оньhожоруулhан, хүдэлмэришэдэйнгөө мэргэжэл дээшэлүүлhэнэй үндэhөөр ажахыгаа тусхай нэгэ зүб мэргэжэлтэй болгохо хэрэгтэй. Тиигэжэл шадаа hаа, ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлхэ, эдеэ хоолой зүйлшье элбэгээр үйлэдбэрилэгдэхэ, тэрэнэй өөрын үнэ сэн hайса хямдарха, энээнэй ашаар али нэгэн hалбари гү, али бүхы ажахын ашаг олзо ехэтэй болохо байна. Мүн ажахынуудые нэгэ тусхай зүб мэргэжэлтэй болгоод байбал, тэндэ нютагтаа тааруу ургамалнуудые тариха гү, али эгээл бага гаргашатайгаар ашаг шэмэ ехээр үгэдэг мал үсхэбэрилхэ аргатай болохо. Тиихэдээ колхоз, совхоз бүхэн өөhэдтөө таарамжатай нэгэл hалбари эрхилээд, бэшэнүүдынь орхижорхихо гэгдэнэ бэшэ аа даа, тусхай мэргэжэлтэй болоhон ажахы гол hалбаряа ехээр хүгжөөхынгөө хажуугаар эдеэ хоолой зүйлнүүдые нэмэжэ үгэхөөр бусад hалбаринуудаа баhал зохихо сооонь эрхилэлсэхэ ушартай. Гадна ямаршье ажахые нэгэ зүб мэргэжэлтэй болгохын тула тэрэниие түрүүн томодхохо шухала. Юуб гэхэдэ, жэжэ, шадал багатай колхоз, совхоз үйлэдбэреэ комплексноор оньhожоруулжа, ажалдаа түрүү технологи зүбөөр хэрэглэхэ, бии байhан газар дайдаяашье аша үрэ ехэтэйгээр эдлэжэ шадахагүй бшуу.

Энэ талаар тусхай мэргэжэлтэй болоhон Кабанскын совхозые абаад үзэе. Энэмнай нилээд томо ажахы. Бүхыдөө 18,7 мянган га газартай, тэрээнhээ 57,7 процент таряалан, 24,8 процентнь сабшалан, 17,5 процентнь бэлшээри юм. Нёдондо жэлэй hүүлдэ 5526 үхэр, тэрэ тоодо 1800 үнеэд, 720 гахай, 26,5 мянган шубууд үсхэбэрилэгдэжэ байгаа. Эндэхи байгаалиинь уларил яhала дулаан, жэлэй ямаршье сагта шииг нойтон таhалдадаггүй. Тиимэhээ совхозойхид жэлhээ жэлдэ ороохо таряанай тогтууритай hайн ургаса абана.

АЖАХЫН гол hалбари мал ажал гэжэ тоологдоно. Совхоздо бүхыдөө абтаhан продукциин 90,8—94,2 процентнь мал ажалhаа ороно. Үнгэрэгшэ жэлэй дүн абажа харахада, совхоз нёдондо 27,2 мянган центнер hү гүрэндэ худалдаа. Тэрэнь бүхы худалдагдаhан продукциин 22,7 процент болоно. Тиихэдэ бүхыдөө 15,5 мянган центнер мяхан худалдагдаа гэхэ гү, али тэрэнь бүхы продукциин сэнгэй 77,3 процентые эзэлээ. Илангаяа нугаhанай мяхан ехэ тушаагдаа, тэрэнь бүхы олзо доходойнь 47,5 процентые оруулна. Олзынь саада тээхи 47 процентые hү, үхэрэй мяха худалдалгаhаа оруулhан, үшөө 5,6 процентнь гахайн мяха худалдалгаhаа оруулагдаа. Эдэ продукцинуудые үйлэдбэрилгэ ажахыда үшөөл гарзатай байна. Совхоз гансахан нугаhа үсхэбэрилгэhөөл сэбэр олзо абаа. Тиимэhээ hүүлэй табан жэлэй туршада тус совхоз нугаhа олоор үсхэбэрилдэг тусхай шэглэлтэй ажахы болон мэргэжээ юм. Хэрбээ 1962 ондо гүрэндэ 4506 центнер шубуунай мяха худалдаhан байбал, нёдондо бүхыдөө 514 мянган нугаhа тэжээжэ, 9132 центнер шубуунай мяха худалдаа.

1964 он болотор эндэ шубуу үсхэбэрилгэ баhал гарзатайшаг байhан. Юуб гэхэдэ, фермэнүүдынь үшөөл багахануудэ, нэгэ хүндэ олон шубуу даалгаха аргагүй, мүн тэндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри оньhожоруулханшье бэрхэтэй hэн. Тэрэшэлэн дүршэлтэй бэрхэ шубуушад үсөөн байгаа. Илангаяа нугаhадайнь үсөөн үндэгэлдэг, мүн үндэгэнүүдэйнь шанараар муу дээрэhээ инкубаторто табихадань дальбараашье олон гаража үгэдэггүй бэлэй. Тэрэнhээ боложо, совхоз үндэгэлүүлхын тула үбэлдөө олон нугаhа барижа, тэжээл, зөөри, илангаяа ороохо талха ехээр гаргашалха баатай болодог hэн. Энээнhээ уламжалан, үндэгэниинь үнэтэй, нугаhанай дальбараагай гаргаша ехэ байгаа бшуу.

1964 онhоо эндэхид шубуудайнгаа фермэнүүдые улам томодхожо, тэндэхи ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, нугаhа бүри олоор үсхэбэрилдэг боложо, энэ hалбариhаа олзо доход ехээр оруулжа эхилээ.

Нугаhа үсхэбэрилгын али тухай хүгжэhэн, ашаг олзо ехэтэй болоhониинь эндэ харагдана.

	1960	1961	1962	1963	1964	1965
Үбэлдөө үлөөгдэhэн нугаhадайнь тоо	21544	27901	25104	24353	14375	8093
Нугаhан бүхэнhөө абтаhан үндэгэн	34	32	26	32	41	106
Дальбараа болоhониинь (процентээр)	—	38	74	64	78	78
Дальбараа бүхэнэй өөрын үнэ сэн (түхэригөөр)	—	0,41	0,25	0,18	0,15	0,12
Мянган дальбараагай өөрын үнэ сэн (түхэригөөр)	177	165	80	93	62	57

Энээн дээрэhээ харахада hүүлэй жэлнүүдтэ нугаhан бүхэнhөө үндэгэн олоор абтадаг, тэдэнhээ дальбараашье олон гарадаг болоhон, мүн тэрэнhээ уламжалан нугаhа тэжээлгын үлүү гаргаша нилээд хорожо үгэhэн байна ха юм. Ушарынь юуб гэхэдэ, нэн түрүүн нугаhадтаа гаргаша багатай аад, белок, микрозүйлнүүдээр элбэг тэжээл ехээр эдюулдэг болоо. Илангаяа эндэнь дүтэ байдаг Байгал далайн захаархи уhа нуурнууд соогуурхи элдэб хорхой, загаhанай үлэгдэл, ногоон ургамалнуудые hайса хэрэглэнэ. Тэдэниие үбэлэй сагташье мүльhэн дороhоо элбэгээр абадаг. Тиигэжэ нёдондо нугаhанай дальбараагай өөрын үнэ сэн 1961 оноймхидо орходоо 3,4 дахин хямдараа. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбhөө гадуур 214 мянган үндэгэ абажа, 35 мянган дальбараа үлүү дэгжээжэ шадаа. Совхоздо мүнөө нугаhанай центнер мяха үйлэдбэрилгэдэ 3,6 хүнэй хүдэлhэн үдэр, мянган үндэгэ суглуулгада 2,9 хүнэй хүдэлhэн үдэр гаргагдана, харин тэды шэнээн үхэрэй мяха абалгада аяар 8 хүнэй хүдэлhэн үдэр гарана ха юм. Гахайн мяха үйлэдбэрилгэдэ баhал тэды шэнээн ажал гарана.

СОВХОЗОЙХИД нугаhадаа бригада бригадаараа харууhалдаг юм. Нэгэ хүнэй 3 мянган дальбараа гэхэ гү, али бригада бүхэнэй 25—30 мянган нялха дальбараа абаад, тэдэнээ гүрэндэ тушааха болотор тэжээдэг. Эндэ нарай нялха дальбараанууд тусгаар халуун дулаан байрада дэгжээгээд, томохон болоходонь hэрюуншэг газарта байлгажа hургана. hүүлдэнь газаа гаргадаг. Дальбараануудые 55—60 хоног соо тэжээгээд, олонхиинь гүрэндэ тушаагаад, hайнуудынь үсхэбэридэ табяад нарай дальбараануудые шэнээр тушаажа абана. Тиигэжэ бригада бүхэн зунай, намарай үе соо 3—4 бүлэг дальбараа hубаруулан дэгжээжэ үрдинэ. Шубуушадай ажалайнь түлөөhэн нугаhанай дальбараануудай шэгнүүр нэмээhэнэйнь зэргээр үгтэнэ.

Нугаhад гол түлэб багашаг, дулаан уhатай нуур, сөөрэмүүд соо дэгжээгдэдэг юм. Дан ехэ таляан нуурта байлгаа hаань, шубууд иишэ тиишээ ехэ тамаралдажа, үлүү хүсэеэ гаргаха, ёhoор таргалхагүй бшуу.

Совхозойхид нугаhадаа нарин графигай ёhoор гүрэндэ тушаана. Шэгнүүрээ хүсэhэн шубуудые нэгэшье үдэр үлүү байлганагүй. Юуб гэхэдэ, тэды олон амитадые нэгэхэншье үдэр үлүү эдеэлүүлээ hаань, нилээд ехэ мүнгэнэй тэжээл гараха байна. Иигэжэл нугаhадай харууhа, тэжээлэй гаргаша хорооно. Хэрбээ гурбан жэлэй саада тээ эндэ нугаhанай мяханай центнерынь аяар 123 шахуу түхэригтэ байгаа hаань, нёдондо тэрэнь оройдоол 71 түхэригтэ болоо. Харин тэрэниие гүрэнэй сэнгээр худалдахадань центнер бүхэнhөөнь 60 гаран түхэригэй сэбэр олзо орожо үгэнэ.

Иимэл даа тусхай мэргэжэлтэй ажахы гээшэмнай. Республикын алишье колхоз, совхозой үйлэдбэриие тааараха соонь тусхай ямар нэгэн мэргэжэлтэй болгожо эмхидхээ hаа, нилээд ехэ ашаг үрэтэй байхань элитэ.

С. ЖАНЧИПОВ,
Эрхүүгэй хүдөө ажахын институдай аспирант.

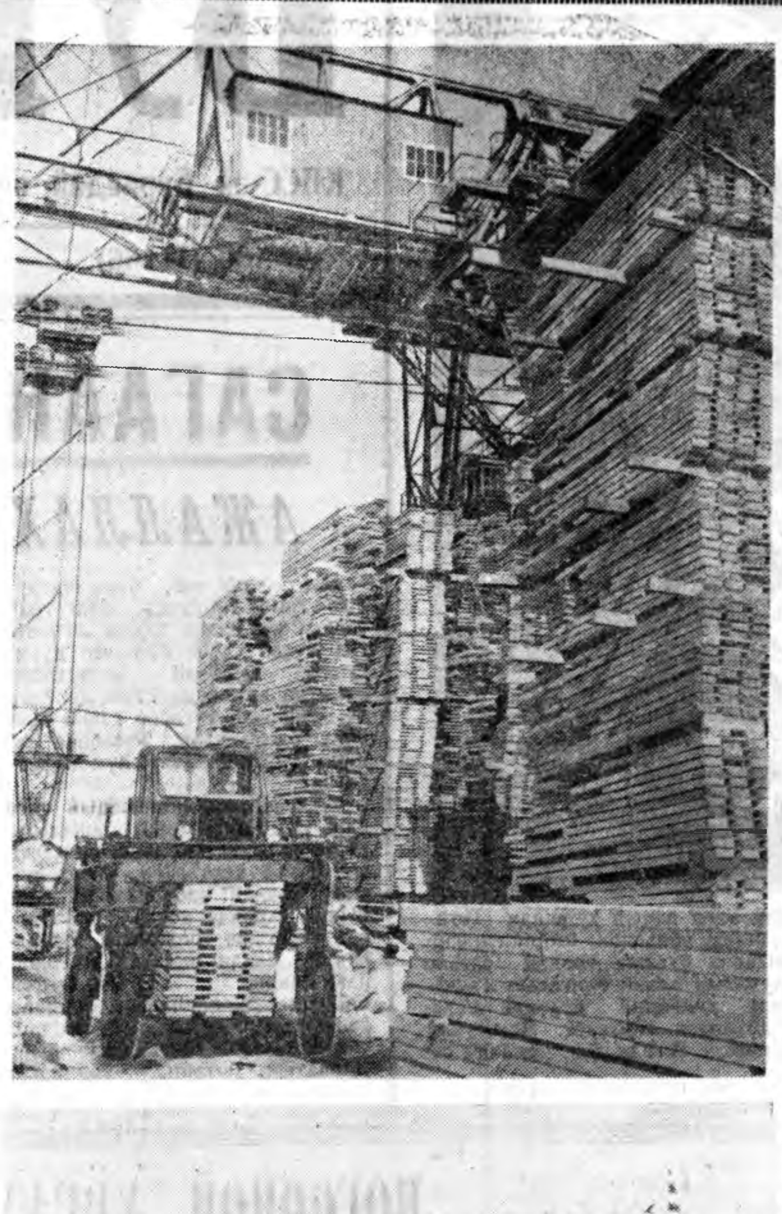

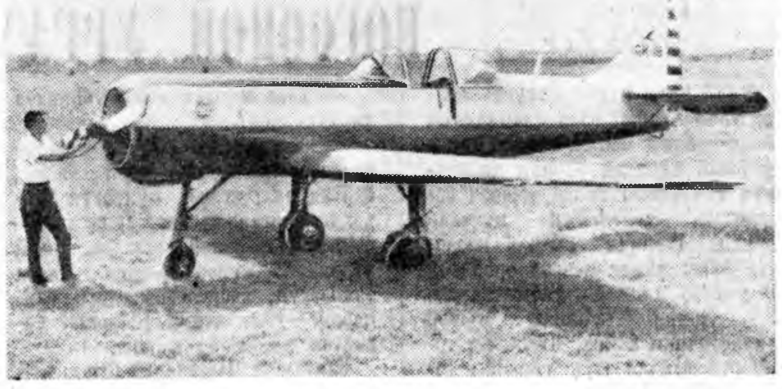

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ (дээрэhээ доошонь): **1. Красноярска хизаарай Ново-Енисейскэ комбинадай биржын хюрөөдэмэл модоной склад. 2. Генеральна конструктор А. С. Яковлевай коллективэй зохёон бүтээhэн «ЯК-18-ПМ» гэжэ шэнэ түхэлэй спортивна самолёт. 3. Башкириин Нефтекамск город шадар баригдажа байгаа ехэ хүсэтэ Кармановска ГРЭС-эй барилга. Тус барилгые Ленинэй орденто «Уралэнергострой» трестын, мүн «Уралэнергомонтаж гэжэ эмхиин хүдэлмэрилэгшэд барича.**

ТАСС-ай фотохронико.

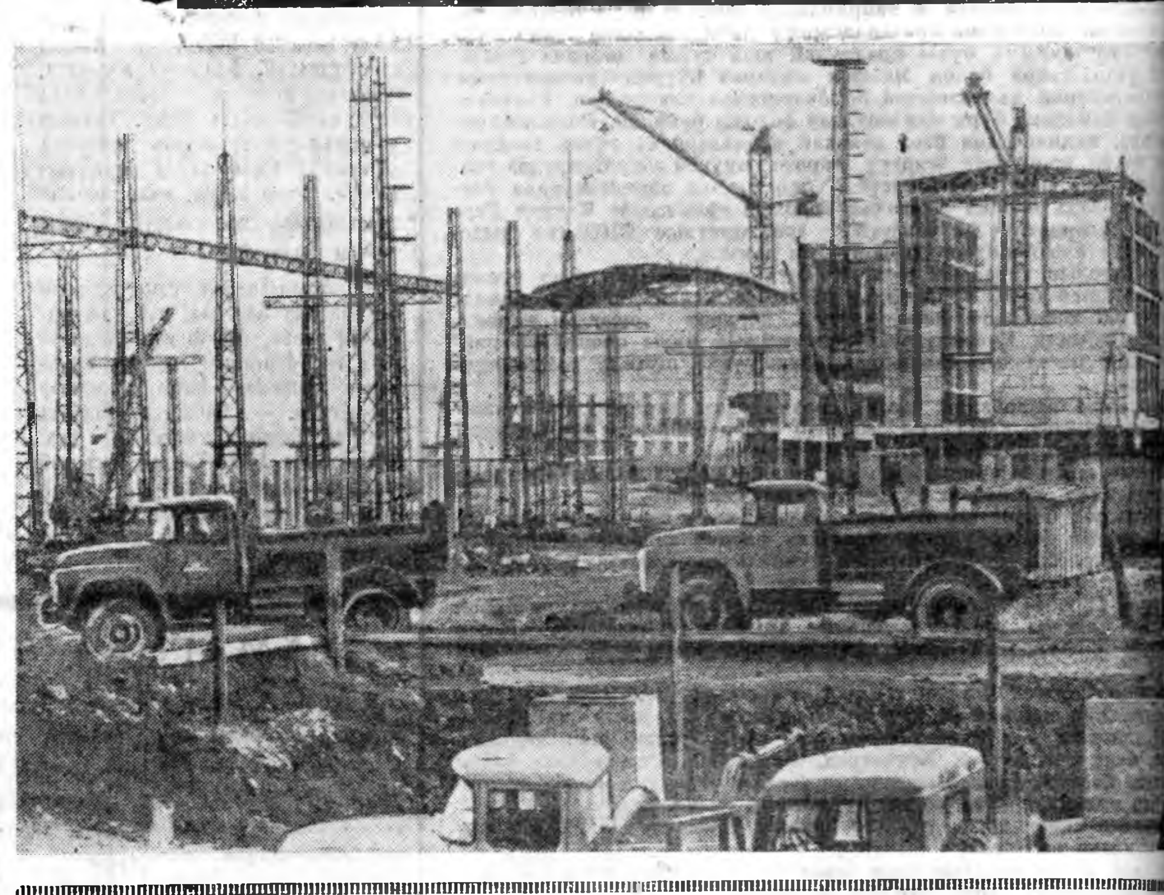

Захааминай парторганизацинуудаар

ТҮРҮҮШҮҮЛ—ПАРТИДА

«Коммунизм» колхоз дүрбэн бригадатай юм. Тэдэнэй эгээн холынхинь Нурта гэжэ нютагта оршодог. Эндэхи партийна бүлэг үсөөхэн коммунистнуудhаа бүридэнэ. Диилэнхинь наhажаал хүнүүд. Тиимэhээ бригадынгаа ажабайдалда ёhoор нүлөө үзүүлжэ шададаггүй. Барилгашадай дунда нэгэшье коммунист үгы байгаа.

hаяхан колхозой 2-дохи бригадын коммунистнуудай хамтын суглаан зарлагдажа, Нуртын залуу дархашуул С. Будаев, С. Цыренов, А. Цыденов, В. Дугаров гэгшэдэй КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абыт гэhэн мэдүүлгэнүүдые хаража үзэбэ. Ажалша габшагай, шударгы бэрхэ эдэ нүхэдые партиин зэргэдэ кандидат болгон абаха гэжэ нэгэн дуугаар шиидхэгдээ. Тэрэ тогтоолынь партиин райкомой бюро баталба.

ЖЭШЭЭ ХАРУУЛАН...

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтосон руднигай 2-дохи участогай партийна бүлэг 13 коммунистнуудhаа бүридэнэ. Энэ бүлэг (эмхидхэлшэнь А. Д. Давлетбаев) хүдэлмэреэ hайнаар эмхидхэн ябуулжа, участогай үйлэдбэриин хэрэгтэ урагшатай hайн нүлөө үзүүлнэ. Участогай ажалшад хаhад жэлэйнгээ даабариие бүхы түрэлөөрнь амжалтатайгаар дүүргээ.

Коммунистнууд В. Яткаркин, В. Жаркой, М. Ваганов болон бусад ажалдаа оролдосотойгоор хандана, бэшэ нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулна. Жэшээнь, коммунист нүхэр Яткаркин түрүү бригадада хүдэлжэ байhанаа, партиин бүлэгэй шиидхэбэреэр участогайнгаа эгээл гээгдэнги бригадада эльгээгдээ hэн. Коммунистын тэндэ ошоhонhоо хойшо бригада хараа байса гээгдэлhээ гаража эхилээ, жаяг заршам hайжарна, ажалай бүтээсэ дээшэлнэ. hүүлэй гурбан hарын туршада эндэхи коллектив түсэбөө ходо дүүргэжэ байнхай.

Эндэхи коммунистнууд бултадаа эрдэм мэдэрэлээ, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхые оролдоно. Партиин 3 гэшүүд дээдэ hургуулида заочноор, 2 хүн үдэшын горно техникумдэ, хоёрынь үдэшын дунда hургуулида, бусадынь политическэ эхин hургуулида hур...

Энэ партийна бүлэгэй хүдэлмэриин дүй дүршэл согсологдожо, партиин райкомой бюро...гоор hайшаагдаба.

ТУСХАЙ ШЭГЛЭЛТЭЙГЭЭР

«Байгал» колхоз адууhа ...лаар олон ажахы. Иланга... эбэртэ бодо малаар баян. ...гөөр, эндэ hүүлэй үедэ ...лайнгаа үүлтэр hайжаруулж... ашаг шэмыень дээшэлүү... талаар мүртэй юумэн хэгд...гүй юм. Саашадаа мал ажал... тусхай шэглэлтэйгээр үсхэб...рилхэ гээшые шухалада тоо...жо, хэмжээ ябуулгануудые ...хёогоод, колхозой парти... суглаанай үзэмжэдэ табигда...

Тиихэдээ саашадаа гол түл... мяханай болон hүнэй үүлтэ...тэй эбэртэ бодо мал үсхэ...рилдэг болохо гэжэ шиидэ... Мяхалиг үүлтэрэй үхэр үс...бэрилхэ талада хальмаг үүл...рэй үхэрэй шуhа холилго аш... үрэтэй байна гэжэ тэмдэгл...дээ. Нютагай эрхэ байдалы... уламжалан, мяханай үүлтэр... үхэрые холын бэлшээри... байлгажа, тиихэдэ hаали... гүүртэнүүдые колхозойн... тосхон hууринуудта дүтэ, ш...мэ шүүhэтэй тэжээл дээрэ ...рижа харууhалха гээшэ ... зүб хэмжээн гэжэ коммуни...нууд тоолобо.

УДАРИДАГШЫН ГАБЬЯА ЕХЭ

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз... агитаторнуудай коллектив ... хүнhөө бүридэнэ. Тэрэни... Михайловкын дунда hург...лиин биологиин багша К. ... Фалилеева хүтэлбэрилдэг. Аг...таторнуудай олонхинь баг...нар, хүдөө ажахын мэргэж...тэд, колхозой хүтэлбэрилэгшэ...

Тус коллективэй хүдэлмэр... түсэбэй ёhoор, эмхи гурим... гаар ябуулагдана, hара бү... семинар болодог. Семинар дэ...рэ колхозой ударидагшад ко...хозойнгоо байдал тухай мэдэ...сэжэ, агитаторнуудые ажал х...рэгтээ танилсуулжа, тэдэнэ... зорилгые тодорхойлжо б...даг шуу.

Агитаторнуудай хүсөөр хо...луур байрладаг малшадта ко...церт табигдана, ойлгуулан х...руулха агитаци бүтээгдэн... Түб hууринай ниитын газа...нууд уран hайханаар шэмэг...лэгдэнэ.

Б. ВАНЧИКОВ.

ХИНАГШАДАЙ ТУЬАЛАМЖААР

Үбhэ хуряалгын хүдэлмэри Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо түлэг дундаа ябажа байна. Энэ үедэ колхозой хиналтын бүлэгэй болон постын гэшүүд үбhэшэдэй ажалай шанарые шалгаха талаар ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Эндэ 6 пост эмхидхэгдэнхэй. Пост бүхэндэ үбhэшэдэй 2—3 звено даалгагданхай.

Ягодныи 3-дахи бригадада түрүүшын үдэрнүүдтэ морин косилкашад ногоо дээгүүр сабшажа ороhон байна. Энээниие хиналтын постын гэшүүн Мария Нестеровна Павлова саг дары обёоржо, ногоо hайнаар сабшаха эрилтэ табиhан байна. Тэрэнэй hүүлээр дахин иимэ ябадал гаргаха ушар үзэгдэхэеэ болёо.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой 268 гэшүүд сабшалан дээрээ гаража, ниитынгээ малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ үнэн сэдьхэлhээ оролдожо ябана. Эндэ мүнөө 4300 центнер үбhэн hүрилэгдэнхэй.

Колхозой хиналтын бүлэгэй гэшүүд Николай Георгиевич Вяткинай ударидалга доро ябажа, үбhэшэдэй звенонуудай ажалые саг үргэлжэ хинан шалгана. hаяхан колхозой правлениин заседани зарлагдажа, тэндэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие хурдадхаха, хүдэлмэридэ hаад хэдэг баримтануудые усадхаха хэмжээнүүд хараалагдаhан байна.

Артелиин гэшүүдтэ промышленна предприятинуудай, аймагай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ехэхэн туhа хүргэнэ. Мүнөө энэ колхоздо 100 гаран хүн гаднаhаа хүдэлжэ байна.

Эдэ бүгэдын ашаар колхозой гэшүүд үбhэ хуряалгаяа августын 20 болотор сүм дүүргээд, таряа хуряалгаяа эхилхэ зорилготой.

Хиналтын постнууд аймагай бусад ажахынуудта хүдэлнэ. Аймаг дотор хамта дээрээ арадай хинагшадай 38 пост үбhэшэдэй дунда хүдэлжэ эхилэнхэй.

В. ЖЕРЕБКО,
Сэлэнгын аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

МҮНӨӨДЭР — ДАЛАЙН-СЭРЭГЭЙ ФЛОДОЙ ҮДЭР

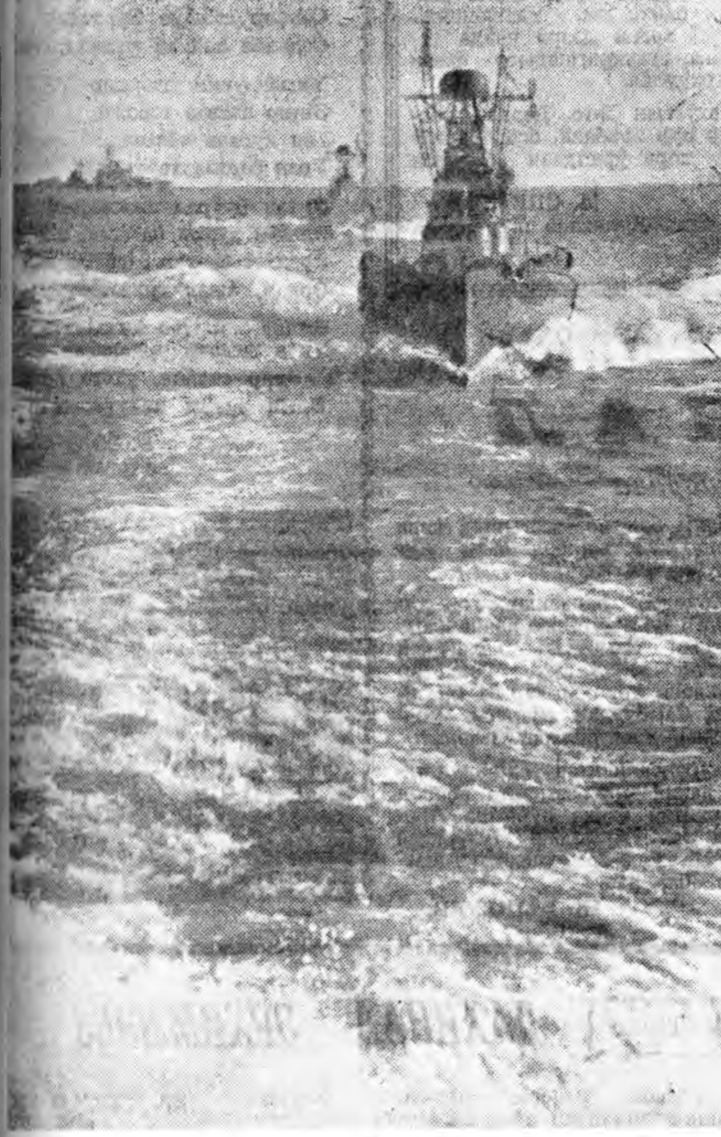

Дайшалхы корабльнууд сэрэгэй һургуули хэжэ ябана.

ТАСС-ай фотохронико.

СОВЕТ ОРОНОЙНГОО ТУГ ДОРО

С. И. АВЕРЧУК вице-адмирал

Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэр манайда үнэхөөрөө бүгэдэ арадай һайндэр болонхой. Энэ хадаа сэрэгэй морягуудай, мүн дайшалхы корабльнуудые, далайн-сэрэгэй техникые болон буу зэбсэгые бүтээдэг хүдэлмэришэд, инженернүүд болон конструкторнуудай амжалтануудые харагдагын үдэр болоно. Манай партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдэй зорилгоһон совет хүнүүдэй политическэ болон ажалай ехэ дабжалтын оршон байдалда энэ удаа мүнөө жэлдэ тэмдэглэгдэжэ байна.

Бүхы союзна республиканууудай арадай ажахые болон соёл культурые хүгжөөхэ, Совет гүрэнэй экономическа хүсэ шадал болон өөрыгөө хамгаалха шадабарие бэхижүүлхэ, арадай материальна байдал саашадань һайжаруулха үргэн программа шэнэ табан жэл тушаа КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд соо хараалагданхай.

Эдэ ехэ зорилгонуудые дүүргэхын тулада совет арадта өб найрамдал шухала хэрэгтэй юм. Манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй, тэрэнэй хубинь болохо Далайн-Сэрэгэй Флодой хододоо дайшалхы зэһэнги бэлэн байлга эб найрамдал хангаха шиидхэхы нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно.

«Солдадууд, матросууд, сержантнууд, старшинанууд, офицернууд, генералнууд болон адмиралнуудай хүндэтэй аад, хүнгэн бэшэ ажалые Коммунис парти, Советскэ правительство, манай бүхы арад үндэрөөр сэгнэдэг, өөрынгөө Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ угаа дуратайгаар хандадаг, дайшалхы алдар солоорнь омогорходог» гээд партиин XXIII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай хэһэн тоосоото элидхэл соо хэлэгдэнэ.

Манай Эхэ оронииe коммунизм тээшэ бата найдамтайгаар хүтэлэн ябадаг түрэл Коммунис партидаа сэрэгэй морягууд бүхы совет хүнүүд шэнги хизаарлашагүй үнэн сэхэ байдаг. Тэдэнэр манай Далайн-Сэрэгэй Флодой алдарта революционно болон дайшалхы заншалнуудые нангинаар абажа ябадаг, арьбадхадаг.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай шэрүүн шанга жэлнүүдтэ сэрэгэй морягууд олооро баатаршалга, угаа ехэ дайшалхы габьяа гаргадаг байгаа. Тэдэнэр Баренцева, Балтиин болон Хара далайнууд дээрэ, мүн Номгон далай, Волго, Днепр, Дунай мүрэнүүд дээрэ дайсадые һамна бута сохёод, дайнай үедэ совет морягууд дайсанай 2.000 гаран сэрэгэй корабль болон транспортнуудые уһанда шэнгээгээ, тактическа, мүн оперативна десантнуудые зуу гара дахин буулгаа. Флодой сэрэгшэд Совет Армиин сэрэгшэдтэй хамта Балтика шадар, Сталинградай дэргэдэ, Ленинград болон Севастополиин хажууда эрэлхэг зоригтойгоор дайлалдаа, Москва болон Одессые хамгаалалсаа.

Манай Эхэ ороной өрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө байлдаануудай үедэ тэрэнэй гаргаһан баатаршалга болон эрэлхэг зоригые партиин, правительствын үндэрөөр сэгнэнэ: 515 моряк Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө, далайн лётчик Сафонов, катерник Шабалин, тагнуулшан Леонов энэ нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртөө, 350 мянга гаран моряк орденууд болон медальнуудаар шагнагдаа.

Хойто, Улаан тугта Балтиин флодые, Хара далайн болон Номгон далайн флодуудые СССР-эй Верховно Советэй Президиум нёлоондо жэлдэ фашис Германиие диилэһэн илалтын хорин жэлэй ойтой дашарамдуулан, Улаан Тугай орденуудаар шагнажа, үнгэрһэн дайнай үедэ морягуудай гаргаһан габьяае мүнхэлөө һэн.

Коммунизм байгуулха талаар манай түсэбүүдые дүүргэлгэдэ һаад ушаруулха шэнэ дайнай һүжэрхэгүйн тулада Коммунис парти, Советскэ правительство угаа ехэ оролдолго гаргадаг. Юуб гэхэдэ, дэлхэй дээрэхи оршон байдал шахардуу зандаа бшуу. Хосорон һалажа байһан капиталис богоолшолгые хамгаалхын тулада буржуази али бүхы зэрлиг ааша гаргахаар, гэм үйлэ хэхээр бэлэн байдаг гэжэ В. И. Ленинэй зааһые мартажа болохогүй.

Дэлхэйн жандармын үүргые дүүргэдэг мүнөө үеын гол хархис хүсэнүүдынь мүнөө американ империализм болоод байна. СССР болон бусад социалис оронуудта эсэргүү эээрхэг түримхэй бүлэглэлнүүдые США үргэдхэн бэхижүүлнэ, дэлхэйн элдэб районуудта сэрэгэй харата муухай ябуулгануудые эмхидхэнэ.

Вьетнамда американ империализмын хэжэ байһан «бузагай муухай дайн байлдаан» фашизмын үеын хатуу шанга үе сагые һанаанда оруулна. США-гай авиаци Урда Вьетнамай, Демократическа Республикын городууд болон тосхонуудые зэрлигээр бомбодоно, Лаос болон Камбоджодо бандит ёһоной добтолгонуудые хэнэ.

США далайн-сэрэгэй буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэржэл байдаг. Мүнөө американ далайн-сэрэгэй флодто 900 шахуу корабль, 8.000 үлүүтэй самолёт болон вертолёт, «Поларис» ракетэнүүдээр хангагдаһан уһан доогуур ябадаг гуша гаран онгосо оролог. США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ниитэ стратегическэ ракетнэ-ядерна хүсэнэй гурбанайнь нэгэ хуби далайн-сэрэгэй Флодой мэдэлдэ байха юм.

Европодо Баруун Германиин милитаризмын бүри хүсэтэй болоод байдаг. США, бусад баруун оронуудай зонхилхы этэгээдүүд Бонной үйлөө нэхэхэ эрмэлзэлые али болохоор урмашуулдаг. Армиие бэхижүүлэгэнь аабхитайгаар түлдаг, ядерна зэбсэгтэй болохо эрилтэнь дэмжэгдэнэ.

Уласхоорондын оршон байдалай орёо болоные, империализмын бүри аэархэг түримхэй болохо байные хараадаа абан, манай партиин хада хололтоо зэһэнги бэлэн байхыень совет хүнүүдые урьадаг, оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха шадабарие бэхижүүлхэ, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы зэһэнги бэлэн байлгые дээшэлүүлхэ талаар хэмжээнүүдые абадаг.

Коммунис партиин болон Советскэ правительствын оролдолгын ашаар манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ һүүлэй жэлнүүдтэ шанарай талаар ехэ хубилалтанууд болоо. Тон шэнэ шанартай Далан-Сэрэгэй Флот байгуулагдаа. Атомай хүсөөр ябадаг, баллистическэ болон өөрөө шагаагдан шэглүүлэгдэдэг ракетэнүүдээр хангагдаһан уһан доогуур ябадаг онгосонууд Флодой үндэһэ һуурињ болоно. Иимэ онгосонууд нюуса далдаар түргэнөөр ябажа, Газаа далайн ямаршье районддо хүрэжэ ошоод, дайсанда ракетноядерна зэбсэгээр һүрдэмэ шанга сохилто үгэжэ шадаха байна.

Манайда уһан дээгүүршье ябадаг шэнэ корабльнууд: ракетоносецууд, уһан доогуур ябадаг онгосонуудые баридаг сүднэнүүд, тральщигууд байгуулагданхай. Далайн авиацида шанарай талаар мүн лэ хубилалта болоо.

Советскэ сэрэгэй морягууд корабльнуудай, частьнуудай дайшалхы зэһэнги бэлэн байлгые саашадань дээшэлүүлхын тулада оролдосоор ажаллана, дайшалхы бэлэдхэлээ нарижуулна, журам болон эмхидхэл байлгаа һайжаруулна.

Флодые шэнэ техникээр зэбсэжүүлгэ далайнууд болон Газаа далайнуудай эхэн холын районуудаар амжалтатайгаар тамарха арга манай сэрэгэй морягуудта олгоно. Хойто Мүльһэтэ далайн уһан доогуур советскэ уһан доогуур ябадаг атомоходууд гаража, Урда Атлантика болон экватор шадарай тропическа районуудта аяншалан ошоолго юрын ушар болонхой.

Офицер А. Сорокиной командовани доро уһан доогуур ябадаг бүлэг атомна лодконуудай дэлхэйе тойрон аяншалга КПСС-эй XXIII съездэй урда тээхэнэ амжалтатайгаар дүүргэгдээ һэн.

Парти, правительствын оролдолгоор зоригжоһон совет сэрэгэй морягууд дайшалхы шадабарида оролдосотойгоор һурана, шэнэ шэнэ техникэ болон буу зэбсэгые амжалтатайгаар шудална.

Уһан доогуур ябадаг онгосонуудай, уһан дээгүүр ябадаг корабльнуудай, экипажууд далайн авиациин болон эрьеын ракетнэ артиллериин частьнууд дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлдээ шэнэ амжалтануудые туйлажа, Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэрые угтажа байна. Мүнөө Далайн-Сэрэгэй Флодой корабльнуудай хоёр моряк бүхэнэй нэгэниинь дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлэй отличник, гурбан моряк бүхэнэй нэгэниинь классна мэргэжэлтэ байха юм. Эдэнэр хадаа манай замай залууршад болоно.

Ульгэр домогто ороһон «Варягай» нэрые зүүһэн, шэнэ крейсернүүдэй нэгэн дээрэ жэл бага үлүүтэй сагай урда тээ гвардейскэ туг үргэгдэһэн байгаа. Тэрэнэй экипаж олон алдарта хэрэгүүдые бүтээгээ. Мүнөө Агууехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаха, корабльнуудта социалис мүрысөөн эхилээд. Мүн бусадшье корабльнуудай экипажууд һайн үрэ дүн туйлаба.

Олон республика, хизаар болон областнуудай комсомолшууд болон залуушуултай сэрэгэй морягууд нягта хани барисаатай. Ленинскэ комсомол Далайн-Сэрэгэй Флодые шефтэ абанхай гэнэ. Хойто далайнхидта Москвагай, Воронежой, комсомолшуудай Хара далайнхидта—Украинын залуушуулай делегацинууд, балтийцуудта — Дунда Азиин Белоруссиин эдир залуу хүбүүд, басагад түлөөлэгшэд айлшаар ерэжэл байдаг. Кронштадай морягуудта, Киргизиин бүлэг олон комсомолшууд—съездын делегадууд, хоёр дахин Улаан тугта хүртэһэн Балтиин Флодой «Свердлов» гэжэ крейсэртэ—Алтайн комсомолшуудай делегаци ВЛКСМ-эй XV съездын дүүрэһэнэй һүүлээр айлшалаа һэн.

Ороной өөрыгөө хамгаалха шадабариие бэхижүүлдэг, сэрэгэй морягуудай дайшалхы бэлэдхэлэй шанарые дээшэлүүлгэдэ Арми, авиаци болон Флодто туһалдаг һайн дуранай бүлгэм (ДОСААФ) шухала үүргэ дүүргэнэ. Бүлгэмэй зэргэдэ олон тоото залуу хүнүүд албанда татагдахынгаа бүри урда тээ далайн-сэрэгэй эрдэм шудалжа эхилдэг, совет патриотизмын үзэлөөр хүмүүжүүлэгдэдэг.

Мүнөө сэрэгэй морягуудай үмэнэ ехэ, орёо зорилгонууд табигдана. Шэнэ корабльнуудые болон буу зэбсэгүүдые саашадань шудалхын, дайшалхы зэһэнги бэлэн байлгые дээшэлүүлхын, сэрэгэй журам бэхижүүлхын түлөө оролдосотой шангаар тэмсэхэ хэрэгтэй болоно. Эдэ зорилгонуудые шиидхэхын тулада Флодой бүхы личнэ состав ажаллажа байдаг.

Манай агууехэ Эхэ ороной далайн хилын утань 47 мянган километр болодог. Эдэ хилэнүүдые хамгаалха хэрэг найдамтай гарта байна. Коммунис партида, Эхэ орондоо хизаарлашагүй үнэн сэхэ байдаг сэрэгэй морягууд бүхы совет сэрэгшэд шэнгеэр совет арадай, түгэлдэр хүсэтэ социалис хани нэгэдэлэй оронуудай аха дүү арадуудай амгалан ажалые хамгаалха нангин уялгаяа ямаршье үедэ дүүргэхээр бэлэн байна.

Элдэб ондоо янзын үндэһэяһанай эдэ морягууд хара далайнхидые ехэ дайшалхы хани барисаан, даалгагдаһан хэрэгэй түлөө омогорхол нэгэдүүлэн холбодог байна. Дайшалхы аяншалгануудта хабаадахадаа, тэдэнэр өөрынгөө корабль-ракетоносецын орёо нарин механизмуудые эрхим һайнаар шудалһан байха юм. Зураг дээрэ: социалис мүрысөөидэ илаһан классна мэргэжэлтэд (зүүн гарһаа) II статьягай старшина—аварец А. Абдурахимов, ахалагша матросууд—украинец А. Бондаренко, молдаван М. Вавилица, матрос азербайджанец Р. Оглы Мамедов, ахалагша матрос грузин Р. Давадзе, татарин И. Валиев, матрос чеченец Т. Ильясов, ахалагша матрос узбек А. Курбанов, 1 статьягай старшина ород Л. Фоменко, 1 статьягай старшина нагаец Х. Кукиев, ахалагша матрос лезгин Р. Рамазанов.

ТАСС-ай фотохронико.

ШЭНЭ НОМ

„МЭНДЭ АМАР"

Хүүгэд гээшэ ехэ һонирхуушa, юумэн бүхэниие гайхаһан, гоёшооһон нюдөөр харадаг. Тэдэнэй энээхэн эрмэлзэлдэнь аха хүн харюу үгэхэдөө һургаал абаг гэжэ бододог байха. Тэдэниие наада бариһан, хилүүлһэн хэбэртэйгээр хөөрэлдөө, тоогоо һаашни тэдэш бэеэ хурлашаха, хамаг юумэ мэдэжэ, ойлгожо абаха гэһэн эрмэлзэлээ гаргахагүй, бэеэ тойруулхадаад, сэхэеэ хэлэхээ болишохо. Тиимэһээнь лэ үхибүүдые һургаха, хүмүүжүүлхэ, тэдэниие сэдьхэл бодолоор ужам, һонор хүнүүд болгохо гэжэ бидэ ехэшүүл оролдодог байхабди. Иимэхэн бодолтойгоор поэт Цырен-Базар Бадмаев «Мэндэ амар» гэжэ номоо бэшэһэн гээшэ ха.

Тус ном зохидхоноор, ураар бүтээгдээ, үхибүүдэй һанал бодолые хүрэһөөр лэ буляаха байна. Эндэ бэшэгдэһэн шүлэгүүдыньшье яһала тоб гэһэн. Удхаар һайн. Илангаяа байгаалиин, ажал тухай шүлэгүүд гүнзэгы һайн.

«Шара, ногоон, улаахан
Хара, хүхэ, бараахан,
ягаахан —
Янза бүреэр алтаранхай
Ялалзаһан зураг зураад,
Үльгэрэй хүндэл нарамнай
Үндэрэй оройгоор зурылгаад,
тохожорхёо».
(һолонго»)

Үгышье һаа, «Абарга ехэ хуралдаан» гэжэ мүнөөнэй үльгэр соогоо поэт дэлхэй дээрэ хэн наһа эдлэхэ эрхэтэйб гэһэн ехэ асуудалда яаралгүйхэнөөр аад, ехэ һонёор, үхибүүдэй балшыса ойлгохоор харюусана, энхэ тайбаниие, зол жаргалые асардаг, тэрэнэй түлөө тэмсэдэг хамаг бүхы хүн зоной һайн һайхан хэрэгүүдые магтажа хөөрэнэ. Мүн тус ном доторхи мүнөөнэй таабаринуудшье үхибүүдэй ухаагаа гүйлгэхэдэ, үдэр бүри тэдэнэй ажабайдалда бии боложо ерэдэг шэнэ юумэнүүд тухай мартахагүйгөөр мэдэжэ абахадань, ухаандаа хадуухадань туһалха байна.

Мүн Ц.-Б. Бадмаев оло ниитэ уншагшадай дунда ёгто, шог шүлэгүүд ба дуунуудаараа эли юм. Тэрэнэй энээхэн хурса маягынь «Дугардаан миисгэй хоёр», «Эрбээхэй», «Тугал һүүлдэһэн Далай» гэһэн шүлэгүүд соо элеэр гарана. Тиихэдээ поэдэй шог үгэ миин лэ нэгэ юумэ наада бариад болиногүй. Хайшан гээд наада барюулхаар бэшэ, яажа һайнаар бэеэ абажа ябахаб гэжэ поэт бишыхан дүүнэртээ ойлгуулна.

Тус ном эгээл һула «Мэндэ амар» гэжэ шүлэгэйнгөө нэрэ абажа гарашаһаниинь гансал гайхалтай. Эндэ редакторай, авторай эндүү болоол гээшэ ха. Дэлхэйн олон яһатан бүхэнэй мэндын үгэнүүдые эндэ автор юундэшьеб захагүйгөөр тоолоно. Али хүүгэд хоорондоо хитад, немец, ород, буряад, киргиз гэхэ мэтэ үгэнүүд дээрэ мэндэшэлэлсэг гэжэ бодоо гү? Хүүгэд хүрэ хүрэһөөр лэ эдэ үгэнүүдые хадуужа абаад, тэдэниие хүндын ёһоор хэрэглэхын, словаряа дээшэлүүлхын орондо энэ хүндын ёһоной, хүн зоной эгээл һайн һайханаа, амар мэндэеэ андалдадаг үгэнүүдээр наадажа зугаалхадаа болохо.

Тиибэ яабашье, хүүгэдтэ зорюулагдаһан энэ ном манай багашуулда зохидхон, тэдэнэй һонирхохоор, баярлахаар бэлэг болоо гэжэ һанагдана.

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

ВСРП-гэй ЦК-гай пленумэй шиидхэбэринүүд

БУДАПЕШТ, июлиин 29. (ТАСС). Венгриин Хүдэлмэришэнэй социалис партиин Центральна Комитедэй үргэн пленум 1966 оной июлиин 28-да болоо.

Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ консультативна комитедэй зүблөөнэй Бухарестдэ июлиин 4-һөө 6 хүрэтэр болоһон тухай, Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй гэшүүн оронуудай коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, правительствануудые толгойлогшонорой уулзалгын июлиин 7-до болоһон тухай Венгриин делегациин элидхэлые Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Д. Каллаи хэһэн байна. Энэ элидхэлые Центральна Комитет зүбшөн хэлсээд, һайшаагаа гээд МТИ агентство мэдээсэнэ.

ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Янош Кадарай хэһэн элидхэлэй үндэһөөр партиин IX съездэ политическэ болон эмхидхэлэй талаар бэлэдхэл хэхэ асуудалые Центральна Комитет зүбшөн хэлсээ. ВСРП-эй IX съездые 1966 оной ноябриин 28-да зарлаха гэжэ Центральна Комитет шиидхэһэн байна.

IX съезд тушаа хүтэлбэрилхы директивэнүүдые, партиин Уставта оруулагдаха заһабаринуудай проектые Центральна Комитет зүбшөн хэлсээд, һайшаагаа. Директивэнүүд болон заһабариин проектнүүд урда тээнь партийна эхин организацинуудта зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

Центральна Комитет хадаа съезд тушаа хүтэлбэрилхы директивэнүүдые зүбшөн хэлсэхын тулада ниитын организацинуудай дунда тарааха байна.

ХИЛЫН СААНА ЮУН БОЛОНОБ?

Вильсон США ерэбэ

ВАШИНГТОН, июлиин 29. (ТАСС). Президент Джонсонтой хэлсээ хэхын тулада Англиин премьер-министр Гарольд Вильсон үсэгэлдэр үдэшэ Вашингтон ерээ. Вьетнамдахи дайн байлдаан, НАТО-гой байдал, Зүүн болон баруун оронуудай хоорондохи харилсаан гэхэ зэргын асуудалнууд Вильсон Джонсон хоёрой хэлсээнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэхэ гээд Сагаан байшан соносхоо.

ХОРИН ЖЭЛЭЙ ХҮГЖЭЛТЫН ПРОГРАММА

ЛАГОС, июлиин 29. (ТАСС). Нигериин сэрэгэй правительство ойрын хорин жэлдэ орониие хүгжөөхэ программа зохёожо байна гээд правительствые толгойлогшо Агийн-Иронси мэдүүлээ.

Богонихон болзор соо орониие индустриализацилха, хүдөө ажахын үйлэдбэриие али бүхы талаһаань хүгжөөхэ, гүрэнэй зөөри алмаха талаар хэмжээ ябуулгануудые абаха олзо доходые эгээн лэ зүб зүйтэйгөөр хубаарилха гэжэ энэ программа хараална гээд Агийн-Иронси тэмдэглээ.

АРСАЛДААН ГУРИМШУУЛАГДАБА

ПАРИЖ, июлиин 29. (ТАСС). Суэцкэ каналые гүрэнэй мэдэлдэ абаһанһаа, урдань Франциин энгэй компанинуудта хамаатай байһан капитал болон бусад хүдэлхэгүй зөөриин Египет гүрэнэй мэдэлдэ ороһонһоо уламжалан Франциин болон Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын хоорондо гараһан бүхы арсалдаата асуудалнууд үсэгэлдэр тусхай конвенцидэ гар табигдажа гуримшуулагдаа.

Франциин компанинуудта түлэгдэхэ мүнгэнэй хэмжээн ондоо гүрэнүүдһээ ОАР-ай абаха зэргэтэй байһан иимэ мүнгэнэй хэмжээн хараада абтан тодорхойлогдоһон байна. Энэ мүнгые Египедэй эд бараа худалдажа абахадаа түлөөһэн болгон Франци хэрэглэхэ юм.

Конвенци, үсэгэлдэр гар табигдаһан бусад документнүүд тэдэниие хоёр талын эсэслэн баталһанай һүүлээр хүсэндөө орохо.

Социалис оронуудта

ПОЛЬШЫН ХИМИИН ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД

Арадай Польшодо химиин промышленность ехэ амжалта туйлаа. Кондзежындэхи, Тарновдахи томо азотно комбинадууд, Освенцимдэхи органическа зүйлнүүдэй, искусственна үтэгжүүлгэнүүдэй, синтетическэ каучугай завод, Тарнобжегтэхи сернэ комбинат, Яниковтохи содово заводууд, Плоцкдохи нефть буйлуулгын заводууд, Гожувтахи, Торунидахи, Лодзидохи синтетическэ утаһанай фабрика —эдэ бүхы хадаа арадай засагай жэлнүүдтэ баригдаһан гү, али шэнэдхэн байгуулагдаһан үлэмжэ суутай предприятинууд мүн. Дэлхэй дээрэ Польшын химиин промышленность юһэдэхи һуури эзэлнэ. Мүнөө тус республика химиин продукциин эгээн шухала зүйлнүүдые бултыень үйлэдбэрилнэ.

Мүнөө химиин үйлэдбэриие яажа үргэдхэхэб тэһэн асуудал промышленностиин бусад һалбаринуудайхиһаа үлүү шангаар табигдана. Польшо хадаа дабһан, сэрэ, байгалиин газ, нүүрһэн, кокс мэтын зүйлнүүдээр баян юм. Мүнөө тэдэ нютагай түүхэй эд бүйлуулдаг химиин промышленностиин зарим һалбаринууд үлэмжэ эршэтэйгээр хүгжэнэ. Хүдөө ажахыда хэрэгтэй продукци үйлэдбэрилгэдэ ехэ анхарал табигдана. Энэ хадаа түрүүшын ээлжээндэ искусственна үтэгжүүлгэнүүд, ядохимикадууд болоно.

Искусственна үтэгжүүлгэнүүдые (азотно, фосфадууд) үйлэдбэрилгэ хүгжөөлгэдэ үлэмжэ ехэ мүнгэ зөөри табигдана. Гектар бүридэ үтэгжүүлгэ хэрэглэлгэ дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда тээ 7 килограмм байһанай орондо 1964—65 ондо 70 килограмм болоо. Энэ хадаа орооһото болон бусад ургамалнуудай ургаса нилээд дээшэлүүлээ. Искусственна үтэгжүүлгэнүүдэй таһалгаряагүй хүгжэжэ байгаа үйлэдбэри хүдөө ажахын саг үргэлжэ ехэ болодог хэрэглэмжые хангнагүй. Тиимэһээ мүнөө үедэ Пулавада болон Тарновта шэнэ фабриканууд баригдажа байна. Эдэ фабриканууд фосфадуудые, мүн азотно үйлэдбэрилхэ юм. Катиина дабһанаа олон гүрэнүүдтэ худалдагдана. Ядохимикадуудые үйлэдбэрилгээр Польшын химиин промышленность ехэ амжалта туйлаа, хүдөө ажахынгаа үйлэдбэриие хүсэд хангадаг болоо. Ядохимикадуудые хилын саана худалдаха гэжэ түсэблэгдэнэ.

Польшын химиие хүгжөөлгын нүгөөдэ гол шэглэлынь хэмэл утаһа гаргаха хэрэг болоно. Энэ талаар Польшо ехэ дүй дүршэлтэй. Хэмэл целлюлозно утаһан Польшодо дэлхэйн нэгэдэхи дайнай урда тээ гаргагдаһан байна.

Тэрэниие үйлэдбэрилгэ дэлхэйн хоёр дайнай хоорондохи хорин жэлэй турша соо амжалтатайгаар хүгжөө. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай хойто тээ химиин промышленность дотор шэнэ һалбари—синтетическэ утаһа үйлэдбэрилгэ хүгжөөгдөө.

Бүри 1951 ондо полиамидна утаһан гаргагдаа һэн. Һүүлэй жэлнүүдтэ синтетическэ утаһа үйлэдбэрилгэ нилээд ехээр хүгжөөгдөө. Шухала полуфабрикадуудые үйлэдбэрилдэг фабриканууд баригдажа байна. Польшын бүд нэхэлгын промышленность дотор химиин түүхэй эдэй хубинь 40 гаран процент болоо. Энэнь дэлхэй дээрэхи эгээн дээдэ зэргын хэмжээн болоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Польшын химиин промышленностиин шухала һалбаринь фармацевтикэ болоо. Энэ хадаа эрхимээр түхеэрэгдэһэн фабрикануудтай. Хэдэн арбаад оронуудта, бүхы түбинүүдтэ Польшын эмүүдэй улам ехээр эльгээгдэдэг болоһон ушар тэрэнэй фармацевтикын амжалтатайгаар хүгжэһэниие гэршэлэн харуулна. Үнгэрэгшэ жэлдэ 26 миллион үлүүтэй долларто эмүүд худалдагдаа һэн. Польшын антибиотигуүд дэлхэйн дэлгүүр дээрэ илангаяа ехээр худалдагдана.

Пластмасса үргэн ехээр бүтээгдэн гаргагдадаг байбашье, арадай ажахын хэрэглэмжые үшөөл ханганагүй. Һаяын жэлнүүдтэ пластмасса үйлэдбэрилгэ нилээд ехэ болохо. Бүри энэ жэлдэ мүнөө үеын түхеэрэлгэ, тэрэ тоодо полиэтилен үйлэдбэрилгын түхеэрэлгэ тодхо[illegible]. Синтетическэ каучук 1959 ондо хойшо бии болоо юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ каучук 40 мянга шахуу тонно гаргагдаа.

СССР-эй түб хубиин нефтеэр баян газарнуудые Польшотой, тэрэнһээ дам саашань ГДР-тэй холбоһон «Дружба» гэжэ нефтепровод 1964 ондо бариһан ябадал Польшын химидэ шухала удха шанартай зүйл болоо. Энэ нефть Плоцкдохи шэнээр баригдаһан завод дээрэ буйлуулагдана. Химиин промышленностьда хэрэгтэй олон тоото полуфабрикадуудые нефтьһээ абадаг томо предприятинууд тус городто энэ заводтой зэргэлэн баригданхай. Нүүрһэнһээ, коксһоо абадаг байһан зүйлнүүдтэнь орходоо нилээд хямда эдэ продуктнуудай үндэһэ һуури дээрэ хэмэл утаһа, синтетическэ каучук болон пластмасса үйлэдбэрилэн гаргаха гэжэ түсэблэгдэнэ. Плоцко предприятинуудай ашаар Польшын химиин үйлэдбэри нилээд шэнэдхэн һайжаруулагдаха юм.

Польшодо эрдэм-шэнжэлэлгын хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ, үргэдхэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Химиин бүхы томо предприятинууд өөһэдын лабораторитой, тиихэдэ химиин промышленностиин бүхы һалбаринууд эрдэм-шэнжэлтын институдуудтай. Дээдэ һургуулинуудшье Польшын Наукануудай академишье шэнжэлгэ хэнэ.

Өөрынгөө мэдээжэ амжалтануудболон нээлтэнүүдһээ гадна Польшо химиин промышленностиие ехээр хүгжөөһэн оронуудһаа лицензинүүдые, түхеэрэлгын комплектнүүдые дуратайгаар худалдан абадаг. Польшын химигүүд бусад социалис оронуудай химигүүдтэй дүй дүршэлөө үргэнөөр андалдан абалсадаг юм.

Һаяын жэлнүүдтэ химиин продукци саашадаа хүгжөөгдэхэ гэжэ хараалагдана. Энэнь 1966—1970 онуудта хоёр дахин ехэ болохо. Шэнэ томо предприятинууд бии болохо, хүдэлжэ байгаашадынь шэнэдхэн һайжаруулагдаха. Энэ хараа түсэбые бэелүүлтэ захалaнхай.

М. КОВАЛЕВСКИИ,
Польшын журналист.
(АПН).

Үгэсэлгэ хэгшэд

БРАЗЗАВИЛЬ, июлиин 29. (ТАСС). Сагаан шарайта хүлһэншэдэй болон Катангын урдын жандармануудай Кисанганида хэһэн үймөөн хадаа Моиз Чомбе гэгшые Конгодо һөөргэнь тэхэрюулхые хүсэдэг, хариин оронуудай этэгээдүүдэй газаа тээһээ хүтэлбэрилжэ байһан үргэн ехэ үгэсэлгэнүүдэй нэгэн болоно. Энээн тухай Конгын хэблэлэй агентствын Киншасада тунхаглаһан мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Бельгиин Льеждэхи социологиин университедэй кафедрые даагша профессор Жорж Кламен үгэсэлгые үүдхэһэн гол хүниинь болоно гээд мэдүүлгэ соо заагдана. Чомбе гэгшын мүнөөнэй советник Элизабетвильдэ урдань адвокат байһан барон Марио Спанде гэгшэтэй хамта Кламен Конгоһоо намнагдаһан урдын премьерые үдэшэн, Европын зарим оронуудай ниислэлнүүдээр ябалсаһан байна.

Чомбиин тала баридаг эдэ хүнүүд нюуса зорилгоор һаяхан ЮАР ороһон байна. Мүнөө тэдэнэр Урда Родезидэ ошоод байнхай. Конгодо һүйдхэлтэ ябуулга хэхын тулада 15.000 фунт стерлингын хэмжээнэй мүнгэ амаршье майор Викс гэгшэдэ тэдэнэр дамжуулан үгөө гэжэ агентство мэдүүлнэ.

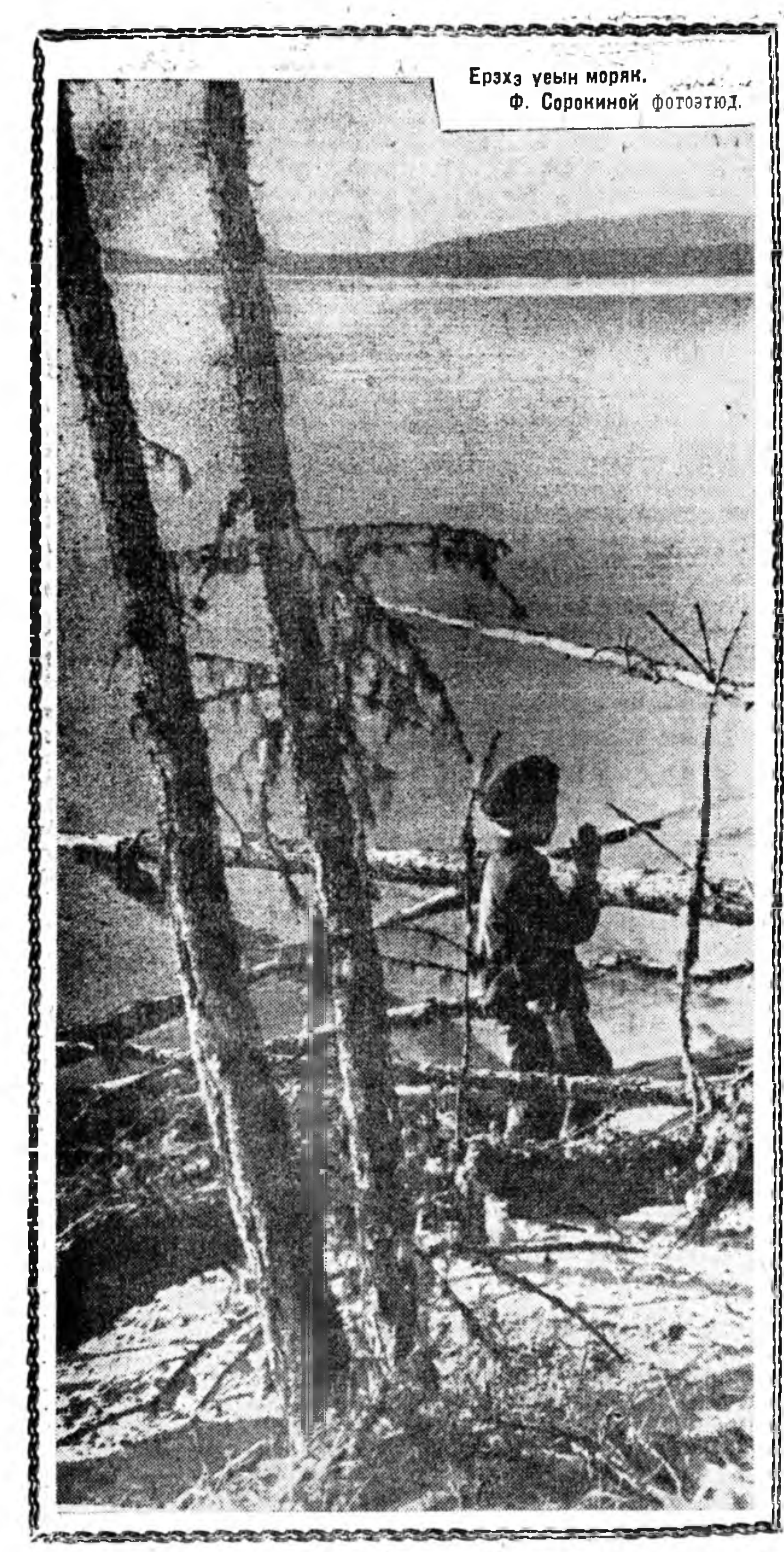

Эрхэ үеын моряк.
Ф. Сорокиной фотоэтюд.

Республикын түүхэһээ

ТҮРҮҮШЫН ОЙН ҺАЙНДЭР

Буряадай АССР-эй тогтоһоор жэл болоһон түрүүшын ой 1924 оной августын эхеэр тэмдэглэгдэһэн байна. Тиихэдэ республикымнай ниислэл Дээдэ-Үдэ һайндэртөө бэлэдхэһэн байгаа. Городой гол гудамжа туг болон бусадаар шэмэглэгдэн гоёогдоһон. Арад зоншье бэеэ зэһэн, гудамжада олоороо гараа.

«Жизнь Бурятии» журнал 1924 оной хоёрдохи номертоо һайндэр тухай иигэжэ бэшэһэн байна:

«Буряадай түлөөлэгшэд өөрынгөө ниислэлдэ анха түрүүшынхеэ сугларба. Буряад хубсаһаяа үмдэнхэй, өөһэдынгөө хэлээр хөөрэлдэн, хүдэлмэришэдтэй болон бусадтай хамта зэргэ хашан, Улаан тугаа дээрэ үргэн ябажа, городой гудамжануудаар алхалаа.

Талмай дээрэхи трибунаһаа шэнэ ажабайдал зохёон байгуулха ябадалда уряалһан революционно халуун үгэнүүд тэдэнэртэ ойлгосотой үндэһэн хэлэн дээрэнь зэдэлээ».

Уласхоорондын клубай (мүнөөнэй ород драмын театр) ехэ зал соо июлиин 31-дэ һайндэрэй баярай суглаан болоо. Республикын бүхы нютагуудһаа автономито Буряадайнгаа түрүүшын алдарта ойе тэмдэглэхээ тэдэнэр баярай энэ суглаанда ерээ.

Буряад-Монголой АССР-эй ЦИК-эй нэрэһээ баярай суглаае И. Трубачеев нээһэн байха юм. Баярай суглаанда Монголой арадай хубисхалта намай, Монголой хубисхалта залуушуулай эблэлэй ЦК-нуудай, мүн Түбэдэй, Яхадай түлөөлэгшэд байлсаа.

Москваһаа түлөөлэгдэһэн М. Н. Ербанов ВЦИК-эй нэрэһээ сугларагшадта амаршалга хүргөө.

Удаань амаршалгын үгэ хэлэлгэн, ВЦИК-эй, РКП(б)-гэй Сибкрайкомой, Сибревкомой, Башкирай, Хальмагай, Киргизэй, Яхадай, Эрхүүгэй губерниин, РКП(б)гэй ЦК-гай Дальбюрогой болон бусадай амаршалганууд мэдээсэгдээ.

Тэрэнэй һүүлээр Буряадай республикын жэл соо хэһэн хүдэлмэриин дүн тухай Буряад-Монголой АССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшэ М. Н. Ербанов элидхэл хэһэн байна.

Августын 1-нэй үдэр Дээдэ-Үдэдэ хэдэн мянган ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын жагсаал болоо. Митинг дээрэ үгэ хэлэһэн хүнүүд автономито Буряадай хэһэн хүдэлмэри ба саашанхи зорилгонууд тухай тогтоһон байха юм. Үдэшэниинь буряад хэлэн дээрэ наада харуулжа, сугларагшадые ехэээр һонирхуулаа.

Августын 2-то Дээдэ-Онгостойдо һур харбаан, бүхэ барилдаан, мори урилдаан болоһон байна.

М. СПЕКТОР.

(«Жизнь Бурятии» журналһаа абтаба).

САЙН

Тэнгэриин гүнгөөр эүнэлһэн
Төөрэм нуга, майлануд,
Түмэн тахын түбэрһэн,
Тэнюун тайбан дайдануд.

Сэлгэ минии Буряад
Сэнхир хүхэ нютаг, сайн!
Тэлинг ногоон бэлшээридэ
Тэнжэн, наадан үдөөшэ,

Табан хушуу малнуудаа
Тараан харан үдхөөшэ
Сэнхир сэлюун Буряадайм
Сэдьхэл һайхан малшад, сайн!

Үнгын урин углаашаа
Энгэр захата гоёжо,
Улн хурган өөлгөр
Уран бэрхээ харуулһан

Эмгэн буурал эжынэрэйм
Эльгэн зулын басагад, сайн!
Эрэлхэг баатар баабайнарайм,
Эрдэм, ажал эрхилһэн,

Эмниг моридоо эмээллээд,
Үнэн замаар урилдаһан
Эдир солбон, ухаан түгэс,
Эрын эрхим хүбүүд, сайн!

Б. ЗОДБОЕВ.

Авторай зураг.

СААНАМНАЙ БАРНАУЛ!

Июлиин 31-дэ манай театрай коллектив һүүлшынгээ зүжэг Эрхүүгэй ажалшадта харуулба. Хоёр һара шахуу эндэ айлшалжа байһан Ленинэй ордено оперо, баледэй театрайхид Братск, Ангарск, Эрхүү хотын ажалшадта жара гаран балет болон оперонуудые харуулаа. Энээнһээ гадна, артистнуудһаа бүридэһэн хэдэ хэдэн бүлэг Культурын байшан, промышленна предприятинуудай клубуудта ошожо, концерт табиһан байна.

Концерт, зүжэг бүхэндэ хабаадалсаһан артистнуудай, дундаһаа залуу бэлигтэн Ольга Короткова, Анатолий Мягков, Владимир Буруев, Николай Раднаев гэгшэд уян нугархай хатараараа, ирагуу гоё хоолойгоороо олоной дура зориг буляажа шадаа.

Мүн Усть-Ордын национальна округой ажалшадта айлшалһан артистнууд яһала һайн концерт табижа, нютагай ажалшадые баясуулжа ябана.

Хүршэ Эрхүүгэй областиин ажалшадта зүжэг наадаяа табижа дүүргэһэн театрай артистнууд аян замаа саашань үргэлжэлүүлбэ. Саанамнай, Алтайн хизаарай түб—Барнаул хото!

Н. МАТОРИН.

Ухибүүдэй булан

ШАГНАЛ

Үнэн болоһон ушарһаа

ХҮДӨӨГЭЙ нэгэ тосхондо ажаһуудаг Самбуудай хүбүүхэн «һайнаар һурахаб» гэһэн хүсэлһөө ондоо юушье бододоггүй бэлэй. Һургуулидаа ошохо бүреэ сомоотой байһан обёосой һолоомондо үхэрнүүдэй гү, али моридой, ямаадай ороод эдижэ байхадань, «бэлэндэ дуратай ямар мэхэтэйнүүд юм» гэжэ шэбшэһээр Самбуудай тэдэниие нилээд холохон намнаад, эсэхэдээл орхидог байба ха. Сырмаа хүгшэнэй конторын пеэшэн түлихэдэнь түлеэень зөөжэ үгэхэ. Тиихэдээ Самбуудай туһашье хэжэ ябаһанаа өйлгохогүй, харин үдэшэндөө конторо соохи шэл дэбдиһэн стол дээрэ номоо үзэхэдэнь һайн байгаа.

Хабар боложо эхилхэлээр сүүмхэтэй номоо үргэлөөд, хүгшэн эжынгээ харадаг хонидые эгээн һайн эдеэлсэтэй, дулаахан нэмэри газарта абаашажа адуулха, һүүлдэнь хонидойнгоо һайжаржа һүрэгтөө ошоходонь, баһал номоо үргэлөөд, тугалнуудые адуулжа орохо. Тиихэдээшье Самбуудай туһа хэжэ ябаһанаа ойлгохогүй, харин хүдөөгэй аглагта номоо үзэхэдэнь һайн байгаа.

Нэгэтэ һургуулиһаа гэртээ ерэжэ ябахадань, тээ баруун тээхи добуунай эбэртэ Сандагай табатайхан Должоохой ургы түүжэ ябатараа зумбараагай хабхаанда хүлөөрөө орошоод, бархиржа һууба. Самбуудай басагаханиие хабхааһаа сүлөөлжэ нюрган дээрээ үргөөд, арай гэжэ гэртэнь абаашажа үгэбэ ха. Һүүлдэнь Балдан нүхэрэйнгөө хилээмэ абаха мүнгэеэ гээжэрхёод бархиржа ябахадань, Должоохойн эжын бэлэг үгэһэн нэгэ түхэригөө үгэбэ. Тиихэдээшье Самбуудай туһа хэжэ ябаһанаа ойлгохогүй, харин гансал хайрлаха сэдьхэлдэ ээлэгдэшоод ябадаг байгаа.

Үдын эдеэлгэнэй үедэ һэн. Тарилгын полиин захада обоолоотой байһан мэшээгтэй хүрэнгын ороoһоной хажууда сеялкэ угсарһан трактор байба. Самбуудайн харахада, шатажа байһан бүдэй таһархайһаа хуурай хагда дамжан гал носожо эхилбэ. Самбуудай тэрэ дороо шорой зөөжэ, гал дээрэ адха адхаһаар унтаргаагаа һэн. Тиихэдээшье Самбуудай хүндэ туһа хэжэ байһанаа ойлгоогүй, харин байгаали шэнжэлхэ гэһэн темээ шудалжа абаһан байгаа.

Һургуулиин дүүрэхэеэ байһан үе һэн. Колхозой түрүүлэгшэдэ дуудуулаад конторо ерэхэдэнь:

— Оо, Абидын Самбуу эрхим хүбүүн болож, эсэгынгээ нэрэ нэрлүүлжэ эхилбэл даа,—гээд түрүүлэгшэ магтаба.

Хододоо һанаашархажа, хүнүүдтэ туһа хүргэжэ ябаһандань Абидын Самбууда велосипед шагнал үгэхэ гэжэ колхозой правлени тогтоол гаргаа бэлэй. Теэд Самбуудай ямаршье туһа хэһэнээ үшөө ойлгоогүй һэн.

Һуралсалайнгаа үедэ зуун таби дахин «5» сэгнэлтэ абаһан эдэбхитэй бэрхэ һурагша Абидын Самбуу арбан түхэригэй сэнтэй элдэб номуудые мүн шагнал абаа һэн.

Н. ЦЫНГУЕВ.

ФУТБОЛ

ДАХИНАА ЭРХИМЛЭБЭ

Россин Федерациин зургаадахи зонодо наададаг «Б» классай футболистнуудай хоорондо нааданай хоёрдохи хахад—ээлжээтэ 16-дахи наадан эхилбэ. Июлиин 25-да үнгэргэгдэһэн уулзалгада зонын 16 командын 14-ниинь хоорондоо наадаһан. Мүрысөөнэй дүн хаража үзэхэдэ, Шэтын «Забайкалец» команда айлшалһан Находкын «Рыбак» бүлгэмэйхидтэй наадаһан байгаа. Энэ уулзалгаяа шадамар бэрхээр үнгэргэһэн «Забайкалец» команда айлшадаа аяар 7:1 гэһэн тоотойгоор шүүжэрхёо. Энэмнай хабарһаа хойшо бүмбэгэ сохижо оруулһан командануудай дунда эгээл ехэ тоониинь болоно.

Залуу командануудай нэгэн—Владивосток городой «Океан» команда арбан зургаадахи уулзалгаяа Благовещенскын «Амур» бүлгэмэйхидтэй үнгэргэһэн байгаа. Тиихэдээ талмайн эзэдые 2:0 тоотойгоор шүүжэрхиһэн байна. Мүнөөдөө эдэнэрнай дүн хамтадань 23 очкотой болож, дахинаа мүрысөөнэй таблицые толгойлбо. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые Красноярскын «Локомотив», Ангарскын «Старт» команданууд эзэлнэ. Эдэнэр тус тустаа 22—22 очкотой болонхой. «Локомотив» бүлгэмэйхид Прокопьевскын «Шахтерто» айлшалхадаа, наадаяа 0:0 тоотойгоор түгэсхэһэн. Нүгөөдэ—«Старт» бүлгэмэйхид Бийск городой «Прогрессто» 1:0 тоотойгоор шүүгдэшоо. Дүрбэдэхи һууриие мүн лэ 22 очкотой болоһон Новокузнецкын «Металлург» командынхид эзэлнэ. «Металлургын» футболистнууд айлшаар ерэһэн Эрхүүгэй «Ангара» бүлгэмэйхидые 2:1 тоотойгоор шүүгээд табяа. Зүгөөр эдэнэр сохижо оруулһан бүмбэгынгөө тоогоор дээрэ дурсагдаһан хоёр командада хүрэнэгүй.

Манай «Сэлэнгэ» энэ уулзалгада хабаадалсаа шьегүй һаа, 20 очкотой, табадахи һууринда түригдэшэбэ. Зургаадахида «Шахтер» бүлгэмэйхид гараба. Эдэнэр баһал хорин очкотой болоод ябана.

Эндэһээ саашаа бусад командануудай байдал 15 очкоһоо үлэнэгүй. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, Комсомольск-на-Амуре городой «Авангард», Павлодарай «Иртыш» команданууд болоно. «Иртыш» бүлгэмэйхид Рубцовскын «Торпедо» бүлгэмэйхидтэ айлшалхадаа, талмайн эзэдые 1:0 тоотойгоор шүүжэрхиһэн байна. Тус тустаа 14—14 очкотой болоод ябаһан «Торпедо», «Цементник», «Рыбак» команданууд удаадахи һуури эзэлнэ. Киселевскын «Труд» командада айлшалһан Семипалатинскын «Цементник» наадаяа 0:0 тоотойгоор дүүргэһэн байна.

«Забайкалец», «Ангара» командын футболистнууд адлихан — 13 — 13 очкотой, арбан хоёр, арбан гурбадахи һууринуудые хубаалдана. Арба нэгэн очкотой «Амур» бүлгэмэйхид хойноһоо гурбадахи һуурида гараба. 10—6 очкотой болоһон «Прогресс», «Труд» команданууд һүүлшын хоёр һуури эзэлһэн зандаа.

* *

Ээлжээтэ уулзалгаяа үнгэргэхэеэ Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» Эрхүүгэй «Ангара» командада айлшалһан байгаа. Энэ нааданиинь үржэдэр үнгэргэгдөө. Манай футболистнууд «Ангара» команда 1:0 тоотойгоор шүүһэн байна.

«Сэлэнгэ» удаадахи наадаяа августын 3-да Красноярскын «Локомотивтай» үнгэргэхөөр мордоо.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

КОЛХОЗОЙ ТҮҮХЫН ХУУДАҺАНУУД

Эгэтын интернат һургуулиин һурагшад һургуулиингаа хүмүүжүүлэгшэ Егор Мотоевич Модогоровой хүтэлбэри доро колхозойнгоо түүхэ тухай хизаар ороноо шэнжэлхэ материал суглуулна.

Яруунын аймагай «Дружба» колхозой түүхэ тон һонирхолтой. 1929—1930 онуудта эндэ Эрхүүгэй областьһоо анха түрүүн 15 бүлэ айл нүүжэ ерэһэн байгаа. Һүүлшэ тээшэ нүүжэ ерэгшэд олон болоо. Хэр угһаа хойшо һуужа байһан эндэхи зонтой хамтаржа, тэдэ нүүжэ ерэгшэд колхоз эмхидхэһэн байха юм. Тус колхоз жэл ерэхэ тума урган хүгжэжэ, мүнөө аймагай томо, түрүү колхозуудай нэгэн болонхой.

Энэ колхоз үнэхөөрөө олон үндэһэ яһатаниие хамтадхаһан хани барисаата коллектив. Эндэ ород, буряад, украин, татар болон бусад үндэһэтэнэй түлөөлэгшэд ажаһууна.

«Дружба» колхоз хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абажа, гэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэбөө ходоноо үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ колхоз аймагай үрэһэнэй ажахы юм. Дурсагдаһан колхоздо ажахын тоосоон аймаг соо хамагһаа түрүүн нэбтэрүүлэгдэһэн байха.

Һургуулиин хүмүүжүүлэгшэ Е. М. Модогоров совет засагай 50 жэлэй ойдо зорюулан, тус колхозой түүхэ тухай очеркнуудые бэшээ. Тэдэнь «Улаан-Туяа» гэжэ аймагай газетын хуудаһануудаар толилогдожо эхилээ.

И. ЕРЕМЕЕВ.

ФЕЛЬЕТОНОЙ ОРОНДО

ШАБАР СООХИ „ШАРХИНУУД"

Улаан-Үдэ. Үдын урда бэе. Ажал хүдэлмэриин дүүрэһэн ан-бунхан үе. Наран мундаргануудай саагуур нажиина. Огторгойн хаяада барьягар шара улаан үүлэд бөөгнэрэн, ямар нэгэн лойр хара лобсоголдойе дарахаяа харайлгалдажа ябаһан баатарнуудтал адляар үзэгдэнэ. Энэ үедэ Гражданска үйлсын нэгэ үндэр гэр байрын дэргэдэ бүлэг хүнүүд бии болоодхино. Зариманайнь баруун ханшы дээрэ улаан бүдүүд. Эдэнэр—эндэхи дружиннигууд, нүхэдэй сүүдэй түлөөлэгшэнэр (энэ шадар ямар нэгэн хиирэһэн Лойр хара Лобсоголдойе амадаха, барихаяа гараа хаш).

— Нүхэд аа,—тэдэнэй нэгэниинь шэбэнэбэ.—Ойлгоороойгты. Эгээл зохид газар олобобди. Хаана байһыемнай хулигантадаг шүдхэрнүүдшни яашье тухайлхагүй байха даа.

Харин, нохой-халхай, тиигэжэ ама хахархатайнь адли тэрэ шадар ала салдан, ама задагай, үһэ зүһэеэ үрзышэһэн аад, гартаа томо юумэ бариһан амитан хашхарһаар, хаагалһаар үйлсэдэ сэхэ гаража ерээд, үбсүүгээ шааба. Халдажа номгоруулхаһаа байха, хараханьшье аймшагтай шэнги. Тэрэнь сэхэ дружиннигууд тээшэ ошобо. Теэд галзуу амитан гээшэ үрбэгэд гэһэн юумэн тээшэ орбогод гээд лэ дугташадаг хаям даа. Тиихэдэнь нэгэ һаа хүсэгдэнгүй холодон тонилхо, үгы һаа хүдэлэнгүй шугшагар хэбтэжэ, хажуугаараа үнгэргэхэ гэлсэдэг бээзэ.

— Манай эндэ байһые яажа мэдэбэ гээшэб, адхамаршни, — гэжэ дружиннигуудай нэгэниинь хашаагай ябаган үүдэ сэлеэд, саашаа орошобо. (Һүхэ мадага барижа ябаа һаань, яахабши, һи-һи...) Тьюу. Хойноһоонь бэшэ зарим нүхэдынь һубарилдан орожо хорошобод. Шиидш гэхэ абяан дуулданагүй. Бэшэ хэдэн нүхэдынь үйлсын утые мэдүүлэн, хүлөө газарта хүргэнгүй харайлдан талиибад.

— Наашаагты, наашаагты. Юундэ намһаа айна гээшэбта? Би тааннадые яахашьегүйлби. Һамгаяа бэдэржэ ябан гэһээ,—һогтуу галзуу хүн тэдэнэй хойноһоо хашхаран, хоёр-нэгэн алха гүйһэн болоод, һөөргөө бусажа, һүниин харанхы соо тунашаба.

Тиигээд энэ уршагта ушар юугээр түгэсэһэн байгааб гэхэдэ, дурсагдаһан Каргапольцевой һамган нэгэ заводой будка сооһоо өөрөө хонходожо, милиционернүүдые ерүүлжэ, үбгэнөө тэдээндэ тушааха баагай болоһон байгаа бшуу.

Юрэдөө, Үдын урда бэедэ хэдэн олон комсомолшууд, спортсменүүд бии гээшэб! Эдэнэр урданай, мүнөөнэйшье гайхамшаг зориг түгэлдэр баатарнууд тухай яһала олон номуудые сэдьхэлээ хүдэлгэн уншаһан байгаа ёһотой. Теэд Каргапольцев мэтын аяг аашатай хүнүүдые бариха, номгоруулха хэрэгтэ туһалхаяа яанаб? Юрэдөө, тэрэ «талаан боложо» үдэшын һахюулда гараашадшье яаһан һүр һүлдэгүйнүүд бэ? Эрэмдэгхэн эхэнэрые һогтуу хүнэй доромжолон намнажа ябахадань, ямар һэшхэлээ-рээ тэсэжэ тэрьедэнэ гээшэб! Гансал милицидэ найдаа гү? Үгы даа, тиигэжэ яашье болохогүй. Дружиннигууд өөһэдөөл улаагаараа орохо, тэрэ галзуурһан һогтуу хүниие бариха, залаха газар руунь залаха байгаа... Гансашье дружиннигууд бэшэ, хёмороо шууяа үүдхэгшэдэй амыень бултаадан лэ таталсаха ёһотойбди. Зориг дуталдаа гээ һаа, одоол эшхэбтэр бэшэ гү?

Хулиганууд олон бэшэ. Харин лэ хэрэгсээхэгүй гү, али зүрхэлхэгүй ябадалнай ехэдэнэ. Газаа талһаа хэды харашагүй һүрөөтэй, муухай маягтайшье һаа, олониитын хүсэндэ хашагдахадаа ямаршье дээрэлхүү, хара һаналтай хулиган гээшэ һүүлээ хабшадаг хаям. Бадмаев Доржо гэдэг—Сутайда хүдэлдэг модошо дархан (28 наһатай) город ерэжэ, тодоортороо архи уугаад, автобус соо ябажа ябатараа хэрүүл, наншалдаа үүлхээ. Тиигээд 10 сүүдхэ абаад, яһала номгороод ошоо.

Заримашууд аниргүй — «дооходнуур» хулиган ааша гаргана. Теэд нюурта нюргаар, хабшатар хабһаар гарашана. Цыденов Николай гэдэг (46 наһатай!) Зэдын аймагай Доодо-Бургалтай тосхонһоо город ерэһэн аад лэ, олоной газарта—сквер соо нюусаханаар архи үрэбхижэ һуутараа баригдаа бшуу.

Үдын урда бэеын Подкаменска гудамжын 12-дохи гэртэ ажаһуудаг Борисов һамгаяа аниргүйхэнөөр «онигодог», доройлдог, доромжолдог байба. Энэ хүн ажал дээрээ худалаар ирзайтараа энеэбхилээд, гэр бүлэдөөшье амаргүй һайн хэбэртэй ябадаг аад, харин бодото дээрээ айхабтар хэрзэгы муу хүн байшоо. Гэмтэ ябадалаа хүнэй нюдэнһөө холо, ямаршье гэрнэ боломоор хүндэ мэдүүлэнгүй үйлэдэдэг байба.

Июлиин 23-най субботын үдэр Бадмажапов Борис Эрдынеевич гэдэг—Сэлэнгын индустриальна техникумэй студент—Ленинэй нэрэмжэтэ гудамжада һогтуугаар хүнүүдтэ нёлбоо, муухай үгэ хэлээ, хашхараа.

Именохоев Константин Андреевич—хүдэлмэришэн-залуушуулай һургуулиин багша—үнгэрһэн воскресениин үдэр сабхишанда халдаа, салшаа, муухай аяг ааша гаргаа.

Эдэнэр-хүйхэрнүүд наһа бэеэрээ, абари зангаараа, ажал мэргэжэлэйнгээшье талаар ондо ондоонуудшье һаа, нэгэл талаараа—хулиганталгаараа адли «шархинууд». Иимэ «шархинууд» хото, хүдөө нютагуудташье хүн зоной амар амгалан байдалда һаад татана, һанаһан соогоо аашална. Тиигэлдэжэ байхадань, хуули һула гээд лэ хэрэгсээхэгүй ябадал али олон гарадаг байһан.

Иимэ саландай, тэнэг, дээрэлхүү ябадалтанай—хулиганудай амыень татаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй шэнэ Указ, хуулинуудай гараһанда совет хүн бүхэн баяртай.

Олониитынгээ хүсые бүри үргэнөөр элсүүлэн, «шархи»—хулиганудые ямаршье дүмэлтэгүйгөөр элирүүлхэ, хэһээхэ—хүндэтэ уялгамнай!

Р. ЦЫБИКОВ.

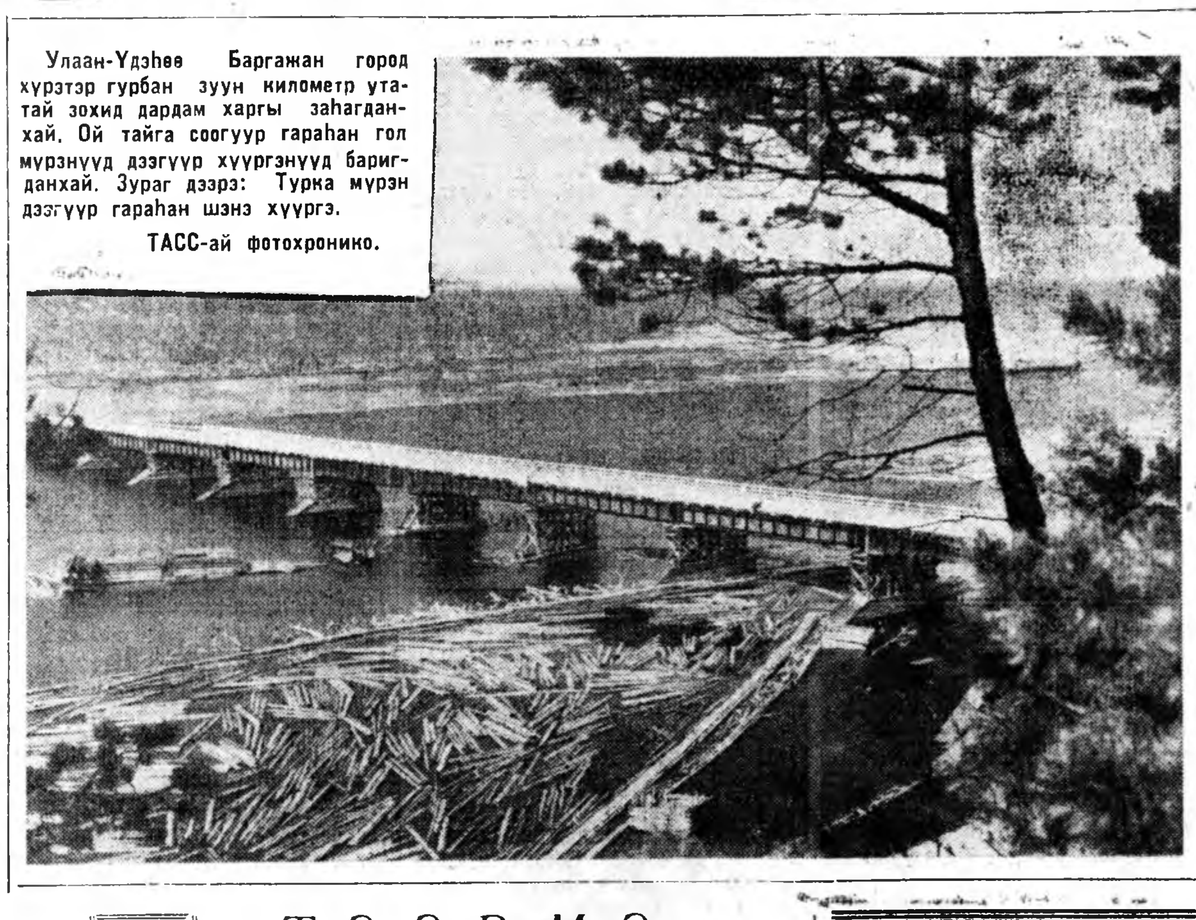

Улаан-Үдэһөө Баргажан город хүрэтэр гурбан зуун километр утатай зохид дардам харгы заһагданхай. Ой тайга соогуур гараһан гол мурэнүүд дээгүүр хүүргэнүүд баригданхай. Зураг дээрэ: Турка мүрэн дээгүүр гараһан шэнэ хүүргэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺАЙНДЭР ХААНА БОЛОХОБ?

Мүнөөдэр городой ажалшадай үһанда ородог газарта СССР-эй Далайн-Сэрэгэй флодой һайндэртэ зорюулагдаһан парад Сэлэнгэ мүрэн дээрэ үнгэргэгдэхэнь. Һайндэрэй жагсаал үдэрэй 11 часһаа эхилхэ.

Һайндэрэй жагсаалда хотын олон предприятинуудай командануud гоёон шэмэглэгдэһэн катер, мотооргой онгосонуудта һуугаад, уһа тамаран, һайндэрөө эхилхэ байна.

Удаань Далайн-Сэрэгэй флодой һайндэртэ зорюулагдаһан һонирхолтой мүрысөөн үнгэргэгдэжэ, эндэ хотымнай Советскэ, Железнодорожно, Октябрьска районуудай шамбай бэрхэ спортсменүүд хабаадалсаха. Эдэнэр хурдаар тамардаг янза бүриин мотоортой онгосонуудта мордожо, хоорондоо мүрысэхэ болоно.

⊙ Мүрысөөндэ эрхимлэһэн команда, спортсменүүд ДОСААФ-ай республикын комитедэй дамжуулгын кубок, нэгэдэхи шатын диплομоор шагнагдаха.

⊙ Катерай хойноһоо шагтагалагдаад, санаар уһан дээгүүр һолжорогшод таба мянган метрэй зайда урилдажа, бултанай анхарал татахаар ха. Эндэ үнгэрэгшэ жэлэй чемпионууд, ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн Александр Сычков, городой автоһургуулиһаа Рудольф Посадский гэгшэд хоорондоо мүрысэхэ болоно. Хамтадаа наймаб санашад урилдаха юм.

⊙ Мотооргой онгосоор урилдагшад 200-һаа 10000 метр хүрэтэр зайда хоорондоо мүрысэхэ байна. Онгосоор урилдаха дуратайшуулай дунда үнгэрэгшэ жэлдэ эрхим амжалта харуулһан спортсменүүд Косенков, Михайлов, Труфанов, Балалаев, Черемисов, Черных, Пугачев гэгшэд бии.

⊙ Урда жэлнүүдтэ далайн хэрэг шудалха республикын клубта спортсменүүдэй бэеэ һорихо тусхай онгосо үгы байһан һаа, мүнөө жэлдэ тиимэ дүрбэн онгосо абтаһан байна.

⊙ Клубай дэргэдэ үбэл, хабарай үедэ тусхай курсанууд эмхидхэгдэжэ, 50 гаран мэргэжэлтэд ажалай арюун замда гаргагдаһан. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, судна жолоодогшод, механигууд, мотористнууд болоно. Мүн девиаторнуудай курсада Красноярск, Якутск, Диксон, Эрхүү хотоһоо ерэһэн арбаад хүн һураад гарахадаа, корабльнуудай хүтэлбэрилхы ажал даажа ябаха тусхай мэргэжэлтэй болоһон.

⊙ Мүнөө клубай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн судна жолоодогшодой курсада хэдэн арбаад хүн һуралсажа ябана.

⊙ Улаан-Үдэ хотын Пионернүүдэй ордондо эмхидхэгдэһэн эдир моряггуудай курсада 33 хүбүүд һуралсажа гараба. Мүнөө эдэнэрэй энгэртэ «Эдир моряк» гэһэн значок наранай хурса элшэдэ яларжа ябадаг юм.

ШОГ

ТЭЭРМЭ

Нэгэтэ залуушаг байхадаа, Хүтэл-Нуурай тээрмэһээ бусажа ябабаб (тээрмэдэ талха татажа байһан хүн олон һааб даа). Урдаһаамни тээрмэдэ ошожо ябаһан нэгэ хүн ушарба.

Тэндэһээ бусажа ябаһан хадам, моринойнгоо жолоо татажа, намда хандаба:

— Тээрмэ ямар бөө-өө!

— Тээрмэ түхэреэн лөө! — гэжэ хүхюутэйхэнөөр урдаһаань ооглобоб.

Тэрэ хүнэй сухалынь хүрэбэ.

— Тээрмын түхэреэн бэшыень хэн шамһаа һураа юм бэ. Тээрмэ сүлөө гү, али бэшэ гү гэжэ һурана бэшэ гүб,—гээд бадашаба.

— Минии харахада, сүлөөгүйл эрьелдэжэ байнал һэн даа,—гэбэб.

Харгыда уулзагша тэрэ хүмни сухалайнгаа ехээр хүрэһэндэ тэргэһээ гүйжэ буугаад, моринной тонтогоолоор хойноһоомни шэдээ агша бэлэй. Тэрэниие һанахадаа, мүнөөшье энеэдэһэмни хүрэдэг.

Хори.

А. ДАШИЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Дээдэ һургуулинуудай шэнэ шата» гэһэн түрүү бэшэг; ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: Б. Гомбоевой корреспонденци: А. Мигниковэй фельетон.

Гурбадахи хуудаһанда: «Совет оронойнгоо туг доро» гэһэн С. Аверчук гэгшын статья; хилын саанаһаа мэдээсэл:

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Правда Бурятиин» литературна клубай» материалнууд: спортын һонин.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-03599. Зак. № 531.